

Január 30
 sták hangv.
 21.25 Massenet
 Bizet: Carmen ária
 ár 31
 műsorszámai
 k,
 gverseny.
 Filharmonikus
 előadása.
 zsimfonikus hang-
 zene. 16.15
 zene. 17 Időjárás
 lok. 20.30 Kon-
 zene. 21.50
 Stepat orosz ba-
 senye. Amikor én
 t élet. Moszkvai
 Mazuri, Holdas
 k harcos sasok,
 kold sirja" című
 g a szél. Repülj
 k. 12.55 Mandits
 Wagner, Flotow
 időjárásjelentés.
 n. 4.45 Pontos
 rek. 5.10 A Tu-
 o: Hangverseny.
 nu stb. művei.
 rsirásai tanfolyam.
 Főtemplom ének-
 fimfonikus jazz-
 e. 10.30
 irek, hójelentés.
 yzenekarának ze-
 g mint világbe-
 tiz nyelven éne-
 Operett.
 népdalok. 21
 w, Veber, Lort-
 zini, Verdi, Vag-
 rzők művei
 neművek.
 19.20: Előadás
 rifikarok. 20.30:
 eger. Bruckner.
 dalok és áriák.
 eselli: Szerenád,
 ok, Senza: Dal,
 Die Capua; Santa
 ya, Puccini; Bo-
 n.
 es
 ene. Grieg, Chau-
 ski, művei, 22:
 ői élet dalokban.
 ernardt előadása:
 21: Szimfonikus
 an, Debussy, Ho-
 i művei.
 j. Dvorzsák, Sme-
 műveiből.
 nekár. Debussy,
 veit.
 nni és prágai mű-
 arázskerülő op.
 leánya c. opera.
 Szimfonikus hang-
 ői nyitány, Beet-
 stb.
 19.25: Gram-
 angverseny.
 olinzene. 20.15:
 a varsói műsört
 us hangverseny.
 y: Három éjjeli
 eethoven: Leono-
 zás.
 mafon.
 zene. Grieg Zon-
 usson: Poéma,
 y. Wieniawski
 on.

XIII évfolyam * szám. 27

1930. Február 1
 Szombat
 5690 év Sebat 3

Ára 5 lel

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Az Uj Kelet az egyetemes erdeiyi és bányai zsidóság politikai napilapja.
 Cikkeink stánnyomásait csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Kéziratokat nem küldünk vissza és megőrzésükre sem vállalkozunk

Szerkesztő: Szabad
 (vntal)
 Hg. Kamarettor Robert
 Budapest
 Joste 2. 11. e. 8
 ROFIZETESI ÁRAK:
 1 dollár (vagy ennek megfelelő más pénznem.)
 Egy évre 10 dollár.
 Hirdetések
 tarifa szerint vétetnek fel.

A bukott spanyol diktátor

A diktatúrákról mindig utólag derül ki, hogy gyengék voltak. Most, hogy Primo de Rivera is lemondott, — utólag mindenki szivesen állapítja meg, hogy ez nem is történhetett másként: a spanyol diktatúrának, illetőleg diktátorának nem volt semmi erkölcsi létjogosultsága. Most derül ki, hogy a diktatúra születése és halála nem is egyéni, vagy társadalmi erőviszonyok eredőjéből származik, hanem bizonyos szuggeszciók velejárája, amelyek később alakulnak át szükségszerű tényekké.

Primo de Rivera egy csufos vereségnek köszönhette hat év előtti győzelmét, amellyel sikerült magához ragadnia az államhatalom gyeplőjét és vezetését, mely hatalom és mely gyeplő akkor gazdátlanul hevert a spanyolországi anarchia himárjában. A spanyol generális számvetése akkoriban nagyon egyszerű volt: a hol mindenki uralkodni akar, ott legkönnyebb egynek uralkodni. Csak néhány snájdigtiszt kell hozzá, néhány ágyú és néhány frázis. Az ágyúknak moderneknek kell lenniök, a tiszteknek hasonlóságnak s a frázisoknak hazafiasnak.

Primo de Rivera jól számított s ez a számító képessége még most, bukása után is érdemessé teszi őt arra, hogy bizonyos államférfiúi vonást ne tagadjunk meg tőle. Különben is bukott diktátorokat egészen illetlen dolog — utólag — gyalázni. Primo de Riverával szemben ez annál is inkább jogosult, mert alapjában véve nem volt rossz húszemű és gonosz ember. Katona és bohém volt, aki országa lakosságában közkatonákat és altiszteket látott, akiknek parancsolni kell és lehet. Bölcsesége és gondolkodása nem terjedt túl a jóhúszemű szoldateszkák elképzelésén: mindenki kapja meg a maga mindennapi élelem-porcióját, a vasárnapi kimenőjét, legyen rendben a lelki ügyeivel. — ezenfelül pedig fogja be a száját és szolgáljon engedelmesen.

Akik Mussolinivel, vagy Voldemarsal próbálták összehasonlítani, azok már élve rosszhelyen tapogatóztak. Primo de Rivera se szabadista nem volt, se pedig egy csöcselékprátra nem támaszkodott. Végeredményben ur volt, akit a sors nem vert meg a mély gondolkodásból eredő kétségekkel és félelemmel. Ezenfelül spanyol is volt, nagyon is spanyol: sokat adott a tartásra, az úgynevezett grandezzára, sokkal többet, mint a lényegre. Talán ez is az oka, hogy most, bukása után aközhangulat nem irányul olyan elementáris ellene és hivi ellen, mint az például Mussolini, vagy Bethlen bukásakor valószínűleg elkerülhetetlen lesz.

Hiszen az alkotmány visszaállítása és a választások kiírása nem feltétlenül jelent Spanyolországban egy boldogabb korszak eljövételét. Ebben az országban a pártok erőviszonyai olyan labilak, a klerikális befolyás még oly nagy, a gazdasági kiegyensúlyatlanság olyan nyilvánvaló, hogy egy választás nem feltétlenül hozza meg a termékeny parlamenti munka lehetőségét. A közársadalmi mozgalom az egész országban rendkívül mélyre eresztette gyökereit s valljuk be: ezek a gyökerek inkább Primo de Riverától ágaznak el, mint Beren-

guer tábornok felé. Sőt, nagyon valószínű, hogy a jelenlegi diktatúra ellenes, forradalmi hangulat egy mély ellentmondás áldatlan kezdetét hordozza magában, mely rövidesen újra a káosz és a nyugtalanság ördögét fogja rázabadtítani arra a bizonytalan földterületre, amelyet Spanyolország néven ismerünk.

Ennek az ellentmondásnak lényege a következő: Berenguer tábornok ki-mondottan monarchista érzelmű és aulikus ember. Amikor visszaállítja a spanyol alkotmányosságot, — tulajdonképpen a népszerűtlenné vált spanyol dinasztia megkoptott presztizsét akarja helyrebillenteni. A mögötte álló és ki-mondottan diktatúra-ellenes elemek: a

diákok és egyetemi tanárok nagyrészen szintén klerikális érzelműek. Hogy emellett akadnak közöttük köztársasági pártiak is, — ez ne vezessen félre bennünket, mert hiszen tudvalevő, hogy ugyancsak spanyol szerzetesek voltak azok, akik Délamerikában megteremtették az első jezsuita köztársaságot.

Spanyolország Primo de Rivera uralma alatt és most, Primo de Rivera uralmának bukása után is a legnagyobb politikai, társadalmi és lelki ellentmondások földje. Intellektueljeink egyrészt a francia demokrácia lelkesítit, de ugyanakkor az ország külpolitikája hivatalosan Anglia felé orientálódik. Egy évszázada már, hogy ezen a földön a zavar az ur, akár csak a Balkánon.

Nagyszerű technikai és művészeti fejlődés mellett megdőbentő elmaradottság, szinte kicsapongó életkedv mellett a legsötétebb szociális nyomor uralkodik ebben az országban.

Primo de Rivera bukása tehát lehet egy ettap a modern Spanyolország történetében, de semmiesetre sem jelöl meg egy korszakot. Mint ahogyan maga a diktatúra sem volt korszak Spanyolország történetében, legfeljebb csak epizód. Ez a diktatúra se külsőségeiben, se lényegében nem hasonlított se Mussolini, se Stalian diktatúrájához, bukása tehát épp úgy nem járhat olyan következményekkel, mint amilyenek nélkül Mussolini, vagy Stalin diktatúrájának bukása el sem képzelhető. (s. l.)

Juliusban lesznek a spanyolországi választások

Rövid életű lesz az új spanyol kormány

Primo de Rivera cáfolja a lemondása okairól terjesztett híreket. Az új kormány átvette a minisztériumokat

Madrid, január 31. — Alig hogy megtörtént a felszabadulás Spanyolországban a diktatúra nyomása alól, már is kialakulnak azok a politikai és társadalmi erők, amelyeket a diktatúra nyomása csak lehalakított, de nem szüntettet meg. A jelek szerint ezek az erők a diktatúra nyomása alatt intenzitásban csak fokozódtak, elmélyültek és már is bizonytalanná teszik annak az új rezsimnek életét, melyet tulajdonképpen nemcsak a diktatúra elgyöngülése és Primo de Rivera személyi letűnése hívott életre, hanem amely főleg a dinasztia érdekeinek védelmére alakult.

A külföldi sajtóorganumok, főleg pedig francia lapok már is arra tesznek célzást, hogy az új választások minden valószínűség szerint meglepetéseket fognak hozni, amelyek előreláthatólag nem a jobboldal, hanem a baloldal javára fogják billenteni a mérleget. A spanyol munkásság körében már is erős forradalmi irányzatok ütöttek fel a fejüket és Bilbaóban már megjelent az első dinasztia-ellenes proklamáció, amely csak egyik láncszeme annak a nagyarányú köztársasági mozgalomnak, amellyel Primo de Rivera, ha nem is nyíltan, de feltétlenül szimpatizált. Nem lehetetlen tehát, hogy a dinasztia érdekeit képviselő Berenguer-kormány rövidesen szemben találja magát a köztársasági mozgalommal és így eszközévé válik akaratlanul is egy olyan polgárháborúnak, amelynek gazdasági, politikai és lélektani adottságait csak a diktatúra nyomása tudta féken tartani. A spanyol diktatúra bukásával tehát a spanyol politikai helyzet nem tisztázódott véglegesen, sőt valószínű, hogy Berenguer-kormány nagyon is átmeneti kormány lesz s legkevésbé sem hivatott arra, hogy a nagy problémákat csak megközelítőleg is megoldáshoz segítse.

Az újabb eseményekről a következő tudósítások számolnak be:

Az új kormány programja.

Madrid, január 31. — Berenguer tábornok miniszterelnök megalakította kormányát. A kormányban helyet foglal három konzervatív párti politikus is, kik közül kettő a Primo de Rivera-kormányra jutása előtti kormányban már miniszter volt. A konzervatívok Sanchez Guerra volt miniszterelnök leg-

odaadóbb hívei. Alba herceg közoktatásügyi miniszter lett. Berenguer megtartotta a miniszterelnökségen kívül a hadügyi tárcát is.

A kormány tagjai tegnap a királyi emleket alatt minisztertanácsot tartottak, melynek kezdetén a miniszterek letették a hivatali esküt.

Berenguer ezután nagy vonásokban vázolta a kormány feladatait, melyeket a következőkben jelölt meg:

A közvélemény megnyugtatója, a közigazgatás megjavítása és az alkotmányos rendszerre való visszatérés előkészítése.

Marzó tábornok csak este tíz órakerkezett Madridba s így ő később is tette le esküjét.

A minisztertanács ülése után Berenguer felkereste Primo de Riverát a hadügyminiszteriumban s átvette tőle hivatalát. Még az új folyamán megtörtént a pénzügyminiszterium átvétele is, melyet Arguelles pénzügyminiszter eszközölt.

Az első nem ünnepélyes minisztertanácsot a kormány szombaton tartja meg.

Az első dinasztiaellenes proklamáció.

Páris, január 31. — A Journal madridi tudósítójának jelentése szerint Priedo spanyol szocialista vezér Bilbaóban dinasztiaellenes proklamációt tett közzé. A spanyol munkásság körében Berenguer-kormányát ideiglenes, átmeneti kormánynak tekintik.

Spanyol politikai körökben is azt tartják, hogy az új kormány rövid életű lesz

s a parlamentáris rendszerhez való visszatérés előkészítése után távozik. A lap felteszi a kérdést, nem fognak-e meglepetést hozni a spanyol választások a hosszantartó diktatúra után.

Madridi politikai körökben valószínűnek tartják, hogy az új választások júliusban lesznek.

A párisi lapok szerint a most megalakult spanyol kormány második garnitúra s mindössze egy olyan tagja van, aki már volt miniszter.

Primo de Rivera nem vonul vissza.

Madrid, január 31. — Primo de Rivera sajtónyilatkozatában cáfolja azt a hírt, hogy lemondását, az idézte volna elő, hogy a király vonakodott Don Carlos infáns főkormányzó állásától való felmentésére vonatkozó királyi rendelet aláírni. A lemondott diktátor néhány hónapra vidékre megy s közben megfontolás tárgyává teszi azt is, hogy esetleg katonai nyugdíjaztatását is kérje.

A volt diktátornak a közéletől való teljes visszavonulása azonban nem valószínű.

mert éppen tegnap tartották a hazafias szervezetek vezetői értekezletüket, amelyen Primo de Rivera is megjelent s azt hangoztatta, hogy az elkövetkezendő új választásokon a szervezeteknek külön jelölteket kell mindenütt állítaniok.

Egy párisi lap szerint Hága után enyhülés várható a középeurópai helyzetben

Páris, január 31. A „Victorie” cikke szerint a hágai konferencia után a középeurópai helyzetben enyhülés várható. A lap azt ajánlja Magyarországnak, hogy igyekezzék együttműködni szomszédaival, mert ebből az együttműködésből az összes feleknek csak hasznuk lehet.

Mussolini beszédet intézett kilencvenkét kerület podesztáihoz

Róma, jan. 30. Mussolini miniszterelnök tegnap fogadta 92 kerületi székhely podesztáit, akikhez beszédet intézett. Hangoztatta, hogy a közigazgatás tisztviselőinek méltóknak kell lenniök a nagy fascista forradalomhoz. A miniszterelnök ezután annak a reményének adott kifejezést, hogy a lakások megkötöttségének júniusi felszabadulásával kapcsolatban az első zavarok után elég kínálat lesz lakásokban. Végül felhívta a podesztákat arra, hogy minden nem feltétlenül szükséges közmunkát halasszanak el és takarékoskodjanak a köz javára, hogy az olasz adózó is élvezhessen adófegyverszűnetet.

Az öngyilkos szépségkirálynő-jelölt.

Lengyelországban öngyilkos lett egy fiatal leány, mert nem választották meg Miss Polóniának. A számos ok közé, melyek miatt manapság az embereknek alkalmuk nyílik öngyilkosságot elkövetniük, végre ez az ok is besorozódott. Azonban, míg a többi ismert okok, mint szerelmi bánat, nyomor, munkanélküliség, testi és lelki szenvedések, érthetővé, vagy legalább is megbocsáthatóvá teszik az öngyilkosságot, addig a csalódott lengyel szépség öngyilkossága nem váltja ki belőlünk azt a részvétet, amire a loepített lengyel szépségkirálynő minden bizonnyal, életveszélyes állapotában is reflektál.

Európa és Amerika szellemi és morális válságának egyik új tünete a szépségkirálynői dicsőségért való hajszája. Azok, akik ebben a szépségversenyben komoly ambícióval vesznek részt és azok, akik komolyan veszik magukat a versenyt, egész bizonyosan nem állanak túlméssze attól az egocentrikus, betegesen hiu individualizmustól, amely az egyéni előnyöket, a véletlen ajándékait öncéllá emelik és ezáltal tulajdonképpen azokat a nemes emberi, tehát asszonyi értékeket ütik arcul, amelyek nem viszik ki magukat a vásárra és nem az olcsó tömjénezésben keresik természetes jutalmukat.

A szépség kétségtelenül az anyag költészete. A természet sem céltalanul teremte, mert a faji kiválasztásnak egyik komoly eszköze lett, bár néha egészen meglepő és csalfa eszköze.

De viszont a differenciálódás, a kultúra és civilizáció magasabb fokán: a szépség kritériuma is viszonylagosá válnak. Nemcsak minden társadalmi osztálynak más-más a szépségideálja, de minden egyének is más és más. Elvonatkoztatott abszolút szépséget csak a képzőművészet alkotásaiban tudunk elképzelni, bár ma már ott is nehezen. Az élő szépség azonban sohasem lehet abszolút: egy-egy hangulat s egy-egy világítási effektus is döntő befolyással lehet testi és lelki megítélésére. Ez viszont kizárja azt, hogy a szépségkirálynők megválasztásánál ugynevezett magasabb szempontok érvényesülhessenek. Amint hogy a valóságban nem is ilyen magas szempontok hanem egészen alantas szempontok érvényesülnek. A hiúság és az önzés a legkülönbözőbb befolyások kerülnek elsősorban felszínre, minden szépségkirálynő megválasztása körül, nem pedig a szépség és önzetlen tisztelete.

Ezt a lengyel szépségkirálynő-jelölt öngyilkossága is bizonyítja. Az ő szemében sem az volt a fontos, hogy tiszta és makulátlan szépsége hozza meg számára a pálmát, hanem, hogy ő, csakis ő, a mindenkifelelt való „O” diadalmasodjék a többi lengyel leányok felett, akiknek slete esetleg nem ilyen olcsó ahajszában, hanem egy sokkal könnyesebb és sokkal verejtékesebb hajszában öröklök tel. Csak a semmivé, a lelkileg őrésék, a szépségüket öncéllá emelt hideg számított lelkében virágozhat ki az az ambíció, hogy egy véletlen kedvezésből magukat a tömegek s talán az igazán érdemek felől tolják s ezáltal illetéktelen előnyöket és illetéktelen hódolatot kényszerítsenek ki a maguk javára.

Főlöszleg tehát minden könny és minden részvét, amely a lecsúszott Miss Polonia felé irányulna. Ez a lecsúszott szépségkirálynő a maga szépségét ép olyan tőzsei értéknek képzelte, mint akármelyik tőzseügynök a maga értékpapirjainak árfolyamát. Spekulált a szépségével és spekulált a szépségére. A spekuláció nem sikerült, mire a szépség-tulajdonos hölgy csödbement. Ez az a csőd, kevésbé részvétreméltó, mint az a nagy csőd, amely gazdasági és szellemi téren az egész világon végbemegy.

Salamon László.

Ha influenzás, köhög vagy berekedt ugy igyon

Málnási **Siculia** gyógyvizet mert az a legjobb nyálkaoldó és köptető. Kapható minden fűszerüzletben.

ULTRAGADOL

Pótolja a csukamájolajat.

Bő foszfat, Jód és vitamin (D. Vitamin) tartalmánál fogva ez az új erősítő készítmény hivatva van a lábbadozó, gyenge szervezettü és növésben visszamaradt gyermekeknel a a legrszebb eredményeket felmutatni.

Készíti az **URODONAL** laboratórium

Ultra-Violet sugarakkal kezelt elixírium.

Ez a készítmény a szó szoros értelmében helyettesíti a friss csukamájolajat és ez utóbbinak minden jó és hatékony tulajdonságait tartalmazza, ellenben nélkülözi a csukamájolaj kellemetlen és rossz tulajdonságait.

Másrészt ismeretes a vitaminok fontos szerepe a szervezetben, ezek elősegítik a gyermeki szervezet rendes fejlődését és növekedését és fentartják a felnőttek szervezetének működésében az egyensúlyt. Azonban ezen vitaminoknak a hatékonysága a sejtekben függ attól, hogy ezek milyen fényhatásoknak voltak kitéve, az Ultra-Violet sugár pedig nekik a hatékony tulajdonságokat.

Mi a tudomány legújabb vívmányai szerint ezen gyógyszer hatását mesterségesen uton Ultra-Violet sugárakkal kezelve emeljük (supraaktiváljuk).

Nem okoz émelygést, kellemes íze van, gyermekek szívesen veszik.

Akármielyen időben atható. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.

1 üveg ára a közönség részére

Le1 170.

Dr. Fischer József vezeti be Nagyváradon a Keren Hajjeszód kampányt

Oradea-Nagyvárad, január 31. A Keren Hajjeszód delegáció a temesvári eredményes akció befejezése után vasárnap Nagyváradon kezdi meg munkáját. Az akció bevezetésékepen vasárnap féltizenegy órakor a városban díszteremben nagy miting lesz, amelynek előadói dr. Fischer József kamarai képviselő, az erdélyi Jewish Agency társelőke, dr. Otto Abeles, dr. Rachel Klompus és dr. Szónyi Géza. Zwi Lewanon a delegáció egyik tagja a magyarországi Keren Hajjeszód meghívására Budapesten fogja folytatni működését, amelyet az elmúlt év és a mostani kampány során kitünő eredménnyel végzett

Erdélyben. A kéttagú delegációt a váradi és a további akciók során időnkint dr. Srónyi Géza az erdélyi Keren Hajjeszód főtitkára fogja támogatni. Biztosak vagyunk benne, hogy Nagyvárad zsidósága áldozatkészségben nem fog elmaradni Erdély többi városának zsidósága mögött és a gazdasági nehézségek dacára is becsülettel fogja az ideén is kivenni részét a Palesztinai munkából.

A Keren Hajjeszód delegáció nagyváradi tartozkodása alatt több előadást fog tartani, amelyek elé élénk érdeklődéssel néz Várad zsidó közönsége.

Uj konzervatív párt alakult Németországban

Elfordultak a Huggenberg féle agresszív fajvédelmi politikától

Berlin, január 31. Közölte az Uj Kelet, hogy a német birodalom konzervatív politikájában nagy változások állottak be. A német nemzeti párt néhány képviselője kilépett, mert nem értették egyet Huggenberg politikájával. A disszidensek egy új pártot alakítottak „Volkskonservative Vereinigung” név alatt. Az új konzervatív párt proklamációjában fordult a lakossághoz, amelyben új irányt adnak a konzervatív politikának. Az alábbiak között a konzervatívok legjobbjai szerepelnek: *Lindeiner-Wildau* képviselő, a Reichstag egyik legjobb szónoka, *Treviranus* volt tengeralttjáró kapitány, dr. *Klönne* nagyiparos, von *Kaudel*, volt belügymi-

niszter és *Hötzsch* professzor, híres külpolitikus. Az új párt képviselői néhány iaterjában körvonalazták politikájukat. Nem akarják a reakció politikáját, hanem a fejlődését és pedig a mai államformák alapján. Már eleve tiltakoznak az ellen, hogy vissza akarnak hozni a monarchizmust. A felekezetek teljes egyenjóságát követelik és elítélik a felekezeti harcokat. Együttal a leglényesebb állást foglalnak az osztályharc és a faji harcok ellen.

Az új párt vezetői elhatározták, hogy egy nagy polgári középpártot fognak alapítani és erre nézve a propagandát már meg is indították.

Egy hatvanötéves orosz emigráns fantasztikus szélhámossága Párizsban

Egy koholt örökségi mesével sokmillió frankot harácsolt össze

Páris, január 31. A rendőrség letartoztatta Akapov Ter Narciss 65 éves emigránst, aki vakmerő család utján sok millióval károsított meg hiszékeny embereket, elsősorban Rouvier Maurice volt francia miniszterelnök özvegyét. A család fantasztikus regént koholt, hogy megtévesse áldozatait.

Előadta — és hamisított okiratok segítségével valószínűsítette —, hogy néhány esztendővel ezelőtt Szibériában, a legnagyobb nyomor közepete meghalt Ivanovkaja grófnő,

akit a szovjetkormány Szibériába száműzött. Végrendeletében intézkedett Oroszországban maradt vagyonáról, amelyet unokahugára és Akapev-ra hagyott. A végrendeletet a grófnő hű szolgálja vette át örízet véget és amikor a grófnő halálhíre hozzáérkezett, az okiratot Svájcka vitte és letétbe helyezte egy megbízható banknál.

A szolgálja egy ismert rejtékhelyről vette magához Ivanovkaja grófnő vagyonának fő részét is, amely régi családi ékszerekből és

nemzetközi értékpapirokból állott. Később Amerikába ment ez az ember és ott rejtegette el a kincset. A végrendelet szerint azonban Akapov csakis a grófnő unokahugával együtt veheti föl az örökséget. A lány azonban, minthogy ellenforradalmi mozgalmakba kezdett és a szovjethatóságok letartoztatták, most egy Akapov előtt ismeretlen orosz börtönben van. Sok pénzre van szükség, hogy föl kutasassák és kiszabadítsák a rabot, akivel aztán Akapov Amerikába utazna az örökség felvételére.

Csodálatos, hogy ezt a fantasztikus mesét számosan elhitték, köztük Roavier özvegy is és más előkelő férfiak és nők. Akapov annyira behálóztta őket, hogy hosszulejártat váltókat irtak alá neki. Azt hangoztatta előtük, hogy ezek a váltók nem fognak forgalomba kerülni; hanem csak arra valók, hogy egy svájci bankkonzorciumnál letétbe helyezze, alapot nyujtsanak azokra az ellátásokra, amelyeket ezek a bankok Akapovnak a rab leány kiszabadításai költségeire adnak. Igen nagy volt aztán ezeknek az előkelő személyeknek a meglepetése, amikor egymásután sorra fölbukkantak ezek a váltók amelyeket nekik beváltás végett bemutatottak Özvegy Rouvierné másfélmillió frankot vesztett az általa aláírt váltokon. A letartoztatott szélhámos vakmerő taga. Kijelentette, hogy az állítólagos örökségről soha egy szó nem szólt. Rouvierné, az ő előadása szerint azért adott át neki váltókat, hogy azokkal szerzett pénzen műtárgyakat és ékszereket vásároljon számára.

Jókai özvegye zárlatot kért egy hangos-filmre

Elrendelték a plakátok és klisék zárlatát vételét. Reklámként használták fel Jókai nevét

Budapest, január 31. Érdekes ügyet tárgyalt ma a budapesti törvényszék. Jókai Mór özvegye, Nagy Bella a törvényszékhez a napokban kérvényt nyujtott be, amelyben kérte, hogy helyezze zár alá az UFA filmvállalat Mária Terézia című hangos-filmjét, miután a cikkben arra hivatkoztak, hogy a film témája Jókai Mór regénye nyomán készült. Az UFA állítólagja a tárgyaláson kijelentette, hogy Jókai neve csak reklámként szerepelt a filmen és később, amikor az özvegy ezt követelte, el is hagyták a nagy magyar író nevét. A bíróság ítéletében zárlatot mondott ki azokra a plakátokra és klisékre, amelyeken Jókai neve szerepel.

A párisi jobboldali sajtó szerint a szovjeikövetség bérencel tüntették el Kujfetoff tábornokot

Páris, január 25. Kutjetoff orosz tábornok, az emigránsok vezérének titokzatos eltűnése ügyével kapcsolatban a párisi jobboldali sajtó felszólítja Tardient, hogy ne tartsa tovább a francia fővárosban a párisi szovjetkövettség pastiszfészét, mert a lapok szerint kétségtelen, hogy a tábornokot az ő bérencel tüntették el.

Az orosz emigránsok egyik párisi lapja, a francia nyelven kiadott *Renaissance* a tábornok baráti köréből azt az értesítést szerezte, hogy Kutjetoff, többször említett előtük, hogy állandóan örzik, előtte ismeretlen s emélyek s nem tehet egy lépést sem aonyilvánosság előtt anélkül, hogy gyanus árnyékok ne követnék a háta mögött.

Az amerikai szövetségi bankok aranyfeleségeket kamatozó külföldi kölcsönökben fogják gyűmölcsöztetni

Washington, január 31. A szövetségi bankok azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az amerikai bankgyűjteményét meghaladó aranyfeleséget, amely már mintegy 1400 millió dollár értékét ér el, 3-4%-kal kamatozó külföldi kölcsönökben fogják gyűmölcsöztetni. Ha a terv realizálódik, elosztó helyeket létesítenek a nemzetközi pénzpiac fontos gócpontjain, így Londonban, Amsterdamban, Berlinben, és Tokióban.

I-a angol **könyvvászon** gyári raktár **LEPAGE** Kolozsvár. - Kérjen mintát, árlapot.

Hogyan

Egy hi gették

Az esküvője előtt halála után teljes

A hatóságok

Cinj-Kolozsvár, j... let tudósítójától.) C... virradó éjszaka me... történt Kolozsváron idegekre menő herce... tusa után agyonlét... Sándor daromatológus... rak becsületességér... tagja. Az öngyilkos... döbbenést váltott ki... nemcsak azoknak k... pillanattól kezdve e... ens végü orvos egy... M

Hétfő délután m... lógus rendelőjében... kolozsvári özvegyassz... lánya. A rendelő va... pillanatban csak M... kolozsvári román ope... dott. A hiszánybeál... koz azzal, hogy az... lejes adósság megfi... ter előbb megtagad... lejt adott át a kislá... Bonni Nuzi a váró... fmeszkon állítása sze... elhagyta az orvos... határozottan állítja... semmi különöset ne... Szedán reggel a... lapjában, a Patria... szedett tudósítás sz... zációról, hogy dr. ... vetett el egy nyo... eikk a megfelelő t... igyekezett szenzió... a hirdásnak, kom... nem méltó tónusba... eimet viselte: „E... Egy kolozsvári üg... Lőrinczy dr. figyel... Az orvos megrendí... stást és remegő... hit az abban fog... sem igaz.

Ennek az özy... dotta Lőrinczy do... van a szomszédban... utazásom alatt k... eszközölt, amelye... sem volt. A 260 l... tudomásom a meg... hogy majd megk... mi van ezzel a do... kezdett erre, hogy... kon. Könyvörletb... és elbocsátottam... a leány anyja, azt... kot követtem el a... vetelt tölem. Tern... kiutasítottam, mi... tözve távozott.

A dráma ezut... pergett tovább... alapján a hatóság... zást. Lőrinczy dr... lottól, hogy botr... kerülni és nem t... súlyosodó érzést, ... támasa után is ak... akik ártatlanságá... telkednének. Bará... igyekeztek megny... aki feldult idegek... munkáját. Az orv... két hét választott... volt a momentum... tudata ellenére is... a „Patria” cikk... óráit addig is, a... paroxizmusában... kioltta életét.

„Calomniez, c... toujours que que...

Hogyan hajszolták az öngyilkosságba egy köztisztviselőt álló kolozsvári orvost

Egy hiszteriás asszony rágalmi kergettek a halálba dr. Lőrinczi Sándort

Az esküvője előtt álló orvos idegei összeroppantak a méltatlan vád súlya alatt. A hivatalos orvosi vizsgálat halála után teljesen rehabilitálta Lőrinczi dr.-t. Az utolsó éjszakán barátai kétségbeesetten igyekeztek megmenteni az élel számára az elkeseredett orvost

A hatóságoknak kötelessége megállapítani, kit terhel a felelősség dr. Lőrinczi Sándor haláláért

Kolozsvár, január 31. (Az Új Kelet tudósítójától.) Csütörtökönként péntekre virradó éjszakán megrendítő öngyilkosság történt Kolozsváron. Két napig tartó, idegekre menő herce-burca és kínos lelki tusa után egyelőre magát dr. Lőrinczi Sándor dermatológus, a város társadalmának becsületességéről ismert és közkedvelt tagja. Az öngyilkosság híre mély megdöbbenést váltott ki az egész városban, nemcsak azoknak körében, akik az első pillanattól kezdve tudták, hogy a tragikus végű orvos egy csunya és kvalifiká-

hatatlan zsarolási manőver áldozata lett. Lőrinczi dr. öngyilkossága tragikus módon illusztrálja annak iskolapéldáját, hogy egy közbecsülésben és közszerettségben álló embert egy hiszterika felelőtlen feljelentése, a hatóságok indiszkrécióna és egy lap lelkiismeretlenül közreadott „szenzációs” tudósítása hogyan hajszolhatnak a kétségbeesésnek olyan stádiumába, hogyan fonhatják meg szeméye körül az intrikánok és a rágalmak egy olyan hálóját, amelyből már csak a halált látta az egyedüli szabadulnának.

va volt. Feltörték és berohantak a hátszobába. Iróasztala előtt, egy fotójebe dülve feküdt dr. Lőrinczi Sándor. Bal-füléből, ahol a halált hozó golyó kijött, még csendesen szivárgott a vér. Az iróasztalon három frissen megírott levél, egy félig telt üveg pezsgő és pohár. Előtte az iróasztal sarkában meny-

asszonyának fényképe és szembe vele a falon, diszes rámában, jelentősen és gúnyosan vigyorgó halálfej. Jobbkezének ujjai görcsösen fogóztak a revolver agya köré. A halott arcán semmi elváltozás nem látszott és a belépo ujságíró az első pillanatban azt hitte, hogy alszik.

Az öngyilkosság híre pillanatok alatt elterjedt a városban. Az emberek mély és igaz megdöbbenéssel vették tudomásul Lőrinczi doktor tragédiáját és nem tudták annak magyarázatát adni, mert a „Patria” cikkéről csak néhány ember szerzett tudomást a városban. Ujságírói és emberi kötelességből egyaránt eljártunk az egyes hatóságoknál és a kislány vádat emelő anyjánál, hogy megállapítsuk: mi történt Bonni Annusnak Lőrinczi doktornál tett végtelen hétfői látogatása óta és milyen elemek játszottak közre ebben a tragédiában, amelynek következménye egy életerős, tehetséges, egyéni és családi boldogságának megalapítása előtt álló intellektuel halála volt.

Hogyan hajszolták a halálba Lőrinczi doktort!

Felkerestük Muresan komiszárt, az első kerületi rendőrség vezetőjét, aki nál az első feljelentést tette a kislány anyja. A rendőrszt a következőket mondotta:

— Hétfő este megjelent nálam egy asszony gyermekével együtt és előadta, hogy dr. Lőrinczi erőszakot követett el nyolc éves kislányán. Az asszonnyal és gyermekével együtt azonnal felkerestem Lőrinczi doktort, aki nekem rendelője tele volt paciensekkel. Előadtam az orvosnak jövetelem célját és felszólítottam a kislányt, hogy mondja el, mi történt vele. Lőrinczi doktor is biztatta: no, mond el kislányom, mi történt veled? A kislány erre akadozva elmondta, hogy a doktor bácsi őt megsimogatta, szépnek nevezte...

— Az asszony közbeavatott ekkor: és felemlte a szoknyáját. Részoltam, hogy ne beszéljen közbe, mire a kislány sietett kijelenteni: ugy van, ahogy anyuka mondta.

Az asszony nem tud orvosi bizonyítványt produkálni.

— Az asszony erre éktelen kiáltásban kezdett, fenyegetőzött, mire a botrány elkerülése érdekében eltávoztunk. Kértem Lőrinczi doktort, hogy a rendelkezés befejezése után jelentkezzen a kerületi kapitányságon. Az asszonynak pedig megmondtam, hogy csak egy indítanom meg a nyomozást, ha orvosi bizonyítvánnyal igazolja vádját. Lőrinczi doktor valóban el is jött, visszautasította Bonnié rágalmait és azt kérdezte tőlem: hát feltételezi rólam, aki két héttel állok az esküvőm előtt, hogy ilyesmire képes volnék?

— Hétfőn este 11 órakor beállított az asszony is. Kijelentette, hogy nem talál egyetlen orvost sem, de ő lelővi Lőrinczi doktort, mert kislánya nem tud aludni.

— Akkor magát fogom letartóztatni — mondtam neki. Az asszony azzal távozott, hogy másnapra elhozza az orvosi bizonyítványt. Kedden vártam, sem irásbeli feljelentést, sem orvosi bizonyítványt nem kaptam és így nem tettem egy lépést sem tovább. Péntek reggel telefonon utasított kaptam az ügyészségtől, hogy állítsam elő Lőrinczi doktort. Elküldtem a kapitányság titkárát, aki azzal jött vissza, hogy az orvos ajtaját zárva találta. Pár perc múlva telefonon értesítettek arról, hogy dr. Lőrinczi Sándor öngyilkos lett.

Mit mond a „károsult” asszony.

Özv. Bonni Miklósné a Király utca 6. szám alatt, földszintes házban lakik. Négy hónappal ezelőtt halt meg az ura, kosztadásból él. Negyven év körüli asszony, hiszterikusan rikácsolva adja elő a történeteket és krajcáros füzetekből ellesett szavakkal mondja a „történeteket”. A kislány támolyogva jött haza, sárga volt az arca és szégyellte elmondani, hogy mit csinált vele a doktor bácsi. Bezárta a rendelője ajtaját, gigombolta a ruháját.

— Miért nem ment el maga a pénzért, asszonyom?

Erre nem felel, de hivatkozik a nála lakó Fortu hadnagyra, aki másodéves orvostanhallgató és aki „megáll-

pitotta”, hogy a kislányt elaltatták Lőrinczi doktornál.

— Miért írta a feljelentésében, hogy erőszakot követtek el a lányán, midőn az orvosi vizsgálat megállapította, hogy érintetlen.

— En csak annyit mondtam, hogy tönkretette a lányom lelkét, szívét, jóvőjét.

Fortu is beleszólt a vitába és rövidesen megállapítjuk, hogy hogyan született meg Lőrinczi doktor bűnének leendője. A másodéves orvostanhallgató, az albérlő „első látásra konstatalta”, hogy a kislányt elaltatták, a többi elvégezte az asszony fantáziája. Rohant az ügyészségre, hogy — ötszáz ezer lej kártérítést kérjen lányának megromlott lelkéért.

Szigoru vizsgálatot kell indítani az ügyész.

Önként adódik azonban a kérdés: hogyan kerülhetett ez a feljelentés a „Patria” hasábjaira. Az asszony tagadja, hogy a lapot ő informálta volna és így valószínűsítést nyer az a feltevés, hogy a Patria a feljelentés megtétele után az ügyészségen informáltak. Ugyanazon az ügyészségen, ahol a kissebbségi lapok informálása előtt me-reven elzárkóznak, főügyészi rendelkezésre való hivatkozással és ahol nem győzik eléggé hangsúlyozni, hogy egy egyszerű feljelentés nem szolgáltat a lapot arra, hogy valakit becsületében meghurcoljanak. Ez az indiszkrécióna egy ártatlan ember életébe került. Hiába való volna bárkit is felelőssé tenni most, midőn már minden helyrehozhatatlan Lőrinczi doktor haláláért, de úgy gondoljuk, hogy Filipescu főügyésznek kötelessége szigorú vizsgálatot elrendelni annak tisztázására; vajjon csakugyan az ügyészségtől indult el a lavina dr. Lőrinczi Sándor ellen, és ha ez igaz, ugy hisszük, a büntető szankciók nem maradhatnak el.

Az elkésett rehabilitáció.

Dr. Hossu városi főorvos ma délelőtt megvizsgálta Bonni Nusit és azt teljesen érintetlennek találta. A leghalványabb nyomra sem látszik annak, hogy a kislányhoz egy ujjal is hozzányultak volna. A hivatalos bizonyítvány azonban már csak halálában tudja rehabilitálni a rágalmak szennyes áradata elől a megsemmisülésbe menekült, jobb sorsra érdemes orvost.

Hátrahagyott levelei közül egyiket menyasszonyához, másikat Marosujváron lakó hugához, a harmadikat pedig a hatóságokhoz intézte. Ebben azt kérdi, hogy szombaton éjfél tizenkét órákor temessék el és Beethoven gyászindulóját játsszák el a sirja fölött. Menyasszonyától meghatott szavakban bucsuzik és levelet a következő szavakkal végzi: „Nem bírtam el a rágalmakat — viszsza vágytam a természet ölébe.”

Temetése vasárnap délután három órákor lesz. (k. r.)

Mac Donaldot ajánlották az idei Nobel békédíjra. Londonból jelentik: Stokholmi jelentés szerint Hanson és Möller a svéd szocialista párt vezeterei az idei Nobel békédíjra Mac-Donaldot ajánlották

Megszületik az erőszak vádja

Hétfőn délután megjelent a dermatológus rendelőjében Bonni Anna nevű kolozsvári özvegyasszony nyolc esztendőes kislánya. A rendelő várószobájában ebben a pillanatban csak Misu Stefanuson, a kolozsvári román opera művésze tartózkodott. A kislány beállított Lőrinczi doktorhoz azzal, hogy az anyja héri egy 260 lejes adósság megfizetését. Lőrinczi doktor előbb megtagadta a fizetést, majd 100 lejt adott át a kislánynak. A nyolc éves Bonni Nusi a várószobában várakozó Stefanuson állítása szerint három perc múlva elhagyta az orvos rendelőjét. A művészt határozottan állítja, hogy a kislányon semmi különösét nem vett észre.

Szerdán reggel a kormány kolozsvári lapjában, a Patria-ban vastag betűkkel szedett tudósítás számol be a nagy szenzációról, hogy dr. Lőrinczy erőszakot követett el egy nyolc éves kislányon. A cikk a megfelelő tipografiai aláhúzásokkal igyekezett szenzációs-jelleget kölcsönözni a híradásnak, komoly laphoz egyáltalán nem méltó tónusban volt megírva és azt íme viselte: „Egy szatir vadlizmusa”. Egy kolozsvári ügyvéd barátja felhívta Lőrinczy dr. figyelmét a Patria cikkére. Az orvos megrendülve olvasta el a tudósítást és remegő hangon jelentette ki, hogy az sbban foglaltakból egyetlen szó sem igaz.

Bonni Anna fenyeget

— Ennek az özvegyasszonynak — mon-dotta Lőrinczy doktor — szatíros-üzlete van a szomszédban. Takaritonóm külföldi utazásom alatt különböző bevásárlásokat eszközölt, amelyekről nekem fogalmam sem volt. A 260 lejes tartózásról sem volt tudomásom a megmondtam a kislánynak, hogy majd megkérdem a takaritonótól: mi van ezzel a dologgal. A kislány sirni kezdett erre, hogy nincs mit enniök ott-mon. Könyörületből adtam 100 lejt neki és elbocsátottam. Este megjelent nálam a leány anyja, azt állította, hogy erőszakot követtem el a leányon és pénzt követeltem tőlem. Természetesen felháborodva kiutasítottam, mire az asszony fenyegetve távozott.

A dráma ezután feltartóztatlanul pergett tovább. Az asszony feljelentése alapján a hatóságok bevezették a nyomozást. Lőrinczi dr. irtózott attól a gondolatától, hogy botrány középpontjába fog kerülni és nem tudta elviselni a lelkére sulyosodó érzést, hogy az ügy teljes tisztázása után is akadni fognak emberek, akik ártatlanságában és tisztaságában kértelkednének. Barátai, ismerősei aggódva igyekeztek megnyugtanni Lőrinczi dr.-t, aki feldult idegekkel végezte tovább napi munkáját. Az orvos vőlegény volt és alig két hét választotta el esküvőjétől. Ez volt a momentum, amely ártatlanságának tudata ellenére is keserűvé tette számára a „Patria” cikkének megjelenése után óráit addig is, ameddig a kétségbeesés paroxizmusában fegyverhez nyúlt, hogy kioltsa életét.

„A betűi öl”

„Calomniez, calomniez, il en restera toujours que quelquechaise”, a rágalom-

ból mindig visszamarad valami, mondja a franciák diákon és Lőrinczi dr. családi boldogságát, egzisztenciáját féltette attól, hogy a rágalmak reáteszkendezett sarából egy csepp is visszamaradhat becsületén. „A betűi öl” — mondotta barátai előtt és félreérthetetlenül célozott arra, hogy ilyen körülmények között nem látja sok értelmét annak, hogy életben maradjon.

Csütörtökön este egy meghitt barátja, egy ismert nevű kolozsvári újságíró, aki aggódva figyelte a Lőrinczi doktor lelkében végbemenő szörnyűtűsát, vacsorára hívta meg magához családjá körébe. Igyekeztek jókedvre hangolni az apatiába merülő orvost és éjjel feltizenkettőkor az újságíró lakásáról az orvos tudta nélkül felhívták Aradon lakó menyasszonyát, hogy az nyugtassa meg Lőrinczi doktort.

„En is csak megláthattam az igért földjét...”

— Bajba kerültem — mondotta menyasszonyának az orvos — de légy nyugodt, rövidesen minden tisztázódni fog. Menyasszonya is bátorította az orvost, aki a vacsora során is többször tett célzást öngyilkossági szándékára.

Barátai ibiztatták, bátorították. Az egyik azt a tanácsot adta neki, hogy ügyvéd utján szerezzen magának elégtelt az őt ért rágalmakért.

— Ilyen ügyben, — mondotta lemondó gesztussal Lőrinczi doktor — nevetéses volna a hatóságokon keresztül az ember becsületét keresni. Családi boldogságának összeomlásáról beszélt állandóan Lőrinczi doktor. Házasságának meghiusulása minduntalan visszakísértett szavaiban.

— Akárcsak Mózes — mondotta — én is csak megláthattam az Igért földjét, de nekem sem volt megadatva az, hogy elérjem.

Az utolsó hajnal.

Ejféli után két órákor két újságíró társaságában távozott el a hosszúra nyuló vacsoráról Lőrinczi doktor. A langyos, szinte tavaszias éjszakában még két óra hosszat sétált az óvár szűk utcáiban barátaival Lőrinczi doktor. Az újságírók aggodalmaskodására kijelentette végül, hogy megváltoztatta elhatározását: nem lesz öngyilkos és szem beszáll a rágalmakkal. Egyik barátja felajánlta, hogy vele tölti az éjszakát. Lőrinczi doktor keserű mosollyal hártotta el az indítványt, majd megígérte, hogy péntek reggel nyolc órákor felkeresi a vele egy házban lakó újságíró barátját, hogy rehabilitálása érdekében megtegyék a szükséges lépéseket. Reggel nyolc órákor azonban az újságíró hiába várta Lőrinczi doktort. Eltelt egy félóra és az orvos még mindig nem jelentkezett. Az újságíró leküldött utánna, a küldönc azonban azzal tért vissza, hogy Lőrinczi doktor ajtaja zárva van. Az újságíró rosszat sejtett és ő maga ment Lőrinczi után. Az orvos hálszobájából villanyfény szűrődött ki a függönyön, a lakás ajtaja azonban zár-

állott. Később r és ott rejtette szerint azonban ahugával együtt A lány azonban, galmakba keve- k letartóztatták, retlen orosz bör- szükség, hogy a rabot, akivel azna az örökség

tasztikus mesét Roavier özvegye s nők. Akapov y hosszulejára Az hangoztatta k nem fognak csak arra valók, ciunnál letéte azokra az élle- k Akapovnak itéségeire adnak nek az előkel- amikor egymá- ezek a váltók egett bemutatnak illió frankot ve- on. A letartoz- ga. Kijelentette, l soha egy szót előadása szerint at, hogy azokkal at és ékszereket

Zárlatot s-filmre

és klisék zár használták fel

Érdekes ügyet törvényesék. Bella a törvény- ényt nyújtott helyezze zér Mária Terézia tán a cikkben a film témája n készült. Az aláson kijelen- nek reklámként bb, amikor az a hagyták a s bíróság itele- asokra a pla- eken Jókai neve

Új szerinti a cei tünteték rnokot

off orosz tábor- nek titokzatos atban a párisi Tardieut, hogy a fővárosban a tisfészék, mert o, hogy a tá- intették el. yik párisi lapja, t Renaissance a zt az értesítést öbbször említett rzik, előtte is- a tehet egy lé- előtt anélkül- követnék a háta

Égi bankok atozó külföldi yümölcsöztetni

A szövetségi gialkognak, hogy zetet meghaladó r mintegy 1400 t, 3-4% kal ka- ben fogják gy- realizálódik, el- s a nemzetközi in, így London- linben, és Tokió-

Vászon A G E

intát, árlapot.

Az arabok tévednek, ha azt hiszik, hogy erőszakosságukkal kikényszeríthetik a Balfour-deklaráció megváltoztatását

Harry Sacher nagy beszéde az angliai cionista szervezet fennállásának harmincadik évfordulóján

Január 25-ikén ünnepelte az angliai cionista szervezet fennállásának harmincadik évfordulóját. A konferenciát lord Melchet, a szervezet elnökének és dr. Weizmann, a világszövetség elnökének távollétében Goldblou, rabbi nyitotta meg. A konferenciát dr. Weizmann levélben üdvözölte. Weizmann levele rámutat arra a nagy szolgálatra, amit az angliai cionista federáció a mozgalom érdekében tett, amikor a történelmi jelentőségű Jewish Agency megalkult.

Sacher beszéde.

Harry Sacher, a cionista exekutív tagja tartott ezután nagyszabású beszédet.

— Kritikát kellene gyakorolnom, de nem alkalmas ez a hely és ez az idő ezekről a dolgokról beszélni. Csak annyit mondhatok, hogy a palesztinai juss magatartására mindannyian büszkék lehetünk. Mindvégig bátran és felegyelmezetten viselkedett, nemcsak a zavargások óráiban, hanem az ezt megelőző és ezt követő időben is. A zavargások után követő időt a hivatalos rendfenntartó közegek passzivitása jellemzi. Feltűnő övölt nemcsak a zsidók, hanem az idegenek előtt is, hogy a kormány megszünt kormányozni, úgy, hogy a lakosság állandó aggodalomban él. Nem az eszméért, jövőért vagy politikai konzekvenciáért, hanem csupán az élet és vagyonbiztonságért. A palesztinai vizsgálóbizottság működéséről megállapítja, hogy némely tekintetben túllépték a hatáskörét.

Nyilvános vita a földkérdésről.

— A következő hónapokban a földkérdés nyilvános vita tárgyát fogja képezni. Ez a probléma nagyon érdekessé igérkezik, mert az arabok a földkérdést akarják a zavargások okául feltüntetni. Ez azonban nem felel meg a valóságnak.

— Még nem volt példa rá a történelemben, hogy egy ország, amelyet kívüllők építettek fel, olyan lelkesedést, együttérzést tanúsított volna, mint a gáluban élő zsidóság a Palesztinában élő ötestvérekkel szemben. Bizonyították rá az, hogy a Keren Kajemet bevételvilágszerte növekedő tendenciát mutatnak. A palesztinai eseményekből azt a konzekvenciát kell levonnunk, hogy az országépítés tempója sokkal gyorsabb iramu kell legyen, mint amilyen eddig volt. Mert amíg a kételkedők a kívüllőkben azt a hitet kelthetik, hogy munkánk eredménye bizonytalan és kísértészerű, addig politikai ellenfeleink azt hihetik, hogy az ő agitációik a mi munkánk meghiusítását idézhetik elő. Eppen ezért az egyetlen lehetséges konzekvencia az, hogy helyzetünket Palesztinában minél előbb, minél biztosabban kell tennünk s hogy a Keren Kajemet akcióit minden erőnkkel eredményre kell segítenünk. Ez a legmegtöbb választ azoknak, akik azt hitték, hogy a zavargások az országépítő munka csődjét vonhatják maguk után.

Igazságot kell szolgáltatni a földmunkásoknak.

— Legfőbb ideje arra is gondolni, hogy a földmunkásoknak igazságot szolgáltatassunk. Leghatározottabban meg vagyok győződve arról, hogy az utóbbi években nem foglalkoztunk ezzel a kérdéssel elég behatottan és nem állott szemünk előtt világosan az a cél, hogy őket az országban véglegesen letelepsük. Ez a közeljövő munkája kell legyen, mert ha művünket tartós alapra akarjuk építeni, akkor elsősorban róluk kell gondoskodni.

— Sacher beszédében kifejezte legnagyobb elismerését a segélyakció angliai sikerei felett, de — folytatta tovább a beszédét, — nem szabad megelégednünk arról, hogy ez az összeg egy fillérrel sem gyarapította a Keren Hajjeszód jövedelmét. Nem szabad megelégednünk a Keren Hajje-

szód munkájáról, mert a bevándorlási kvóta nem növelhető mindaddig, amíg a Keren Hajjeszód bevételai nem nagyobbodnak meg. Sajnos, az utóbbi hónapok Keren Hajjeszód-eredménye Amerikában nagyon lecsökkent. De a most folyó kampány ugy Európában, mint Amerikában már előre is biztosított egy nagyobb eredmény eléréséhez.

A nagy csapás: Louis Marschal halála.

A kibővített Jewish Agencyre nézve

nagy csapás volt megteremtőjének: Louis Marschalnak hirtelen halála. Még sokáig érezhető lesz az a seb, amit az ő halála ütött a munka folytonosságán.

A Jewish Agency vezetése tehát más kezekbe jutott, s azért csak lassan halad előre. Erre vonatkozóan érvényesülhet a vélemény és a temperamentum kérdése, de aki az építés munkáját komolyan veszi, türelemmel kell viselnie ezekben az átmeneti időkben. Kétségtelen, hogy Amerika még ebben az nyekben, amelyeket a Jewish Agency ottani munkájához fűzünk.

Az arab-zsidó kérdéstről beszélt ezután Sacher.

— Nem szabad illúziókat táplálni egyik oldalról sem. Az arabok tévednek, amikor azt hiszik, hogy az ő erőszakosságuk hatása alatt a mandatárius

politika, vagy a Balfour-deklaráció megváltoztatását kikényszeríthetik ki.

Ha megértik az arabok azt, hogy ez semmiképpen sem jöhet szóba, akkor az érveleményem szerint ez a reális arab népnél egy jobb viszony alapját fogja képezni. De nekünk sem szabad abban az illúzióban élni, hogy Palesztinában nincsenek arabok. Igen sok arab van Palesztinában, akikkel mi közösségben kell éljünk. Ehez szükséges egy jobb lelki diszpozíció és egy kölcsönös megértésre való törekvés.

— Az a munka, amelyet mi Palesztinában végzünk, — fejezi be Sacher a beszédét, — biztos bázison nyugszik. A zsidó Palesztina felépítésének érdeke olyan mély gyökeret vert mindenki, hogy ezt már semmilyen vihar sem döntheti meg. S a mi kötelességünk olyan mély gyökeret vert mindenki, hogy ezt már semmilyen vihar sem döntheti meg. S a mi kötelességünk olyan mély gyökeret vert mindenki, hogy ezt már semmilyen vihar sem döntheti meg. S a mi kötelességünk olyan mély gyökeret vert mindenki, hogy ezt már semmilyen vihar sem döntheti meg.

A gazdag embereknek pokollá lett az életük Chicagóban

Harminc óra alatt Chicago különböző negyedében öt bombamerényletet követtek el

London, január 31. Chicagói jelentés szerint a gonosztevők működése az utóbbi napokban igen megelégnit. Harminc óra alatt Chicago különböző negyedeiben öt bombamerényletet követtek el. Ezek között a legpusztítóbb hatású egy gyarmat-áru cég palotája ellen irányított merénylet

volt. Az explozió hatása alatt az épület egy része rombadőlt. Nyolc ember igen súlyosan megsebesült. A robbanásnak egy halottja is van. Az áldozatról azt állítják, hogy a merénylet egyik tettese, akit két ismeretlen lesből ölt meg. A merényletek miatt városzerte nagy az izgalom.

A hatóságok nyomozása eddig semmi eredményt nem mutathat fel. A gazdag emberek ugyszólván óráról-órára névtelen leveleket kapnak, melyekben halállal fenyegetik meg őket a gonosztevők, ha életüket meg nem váltják.

Február 15-én intenzív építkezési kampányt indít a vasut, hogy utját állja a tömeges munkás elbocsátásoknak

A rendelkezésre álló 1 milliárd 700 millió lejen kívül még 620 millió lej értékű anyagot rendel a vasut

Bucuresti-Bukarest, január 31. A pénzügyminiszternek nagy gondot okoz, hogy a vasut a megszorított budgetje miatt tömegesen kénytelen elbocsátani műhelymunkásait és hogy a vasuti anyagokat előállító gyárak is sorozatos leépítésekkel kénytelenek élni. Epen ezért Madgearu miniszter beható tárgyalásokat folytatott Charles Risttel és Stan Vidrigin vezérigazgatóval és arra a megegyezésre jutot-

tak, hogy a tömeges munkásleépítések megállítására céljából intenzív építkezési kampányba kezd a vasut.

E kampány során nemcsak a romániai gyárakkal szemben fennálló kötelezettségein belül fog a vasut anyagot rendelni, hanem saját műhelyeiben, valamint a gyárakban is újabb nagyobb megrendeléseket fog eszközölni. Ez évben 1 milliárd, 700 millió lej összeg áll rendelkezésre a vas-

utnak anyagrendelésére, ezt az összeget teljesen kimerítik, de ezen felül 630 millió rendkívüli hitel erejéig fognak még megrendelést eszközölni és így nemcsak a vasut fogja tudni visszavenni elbocsátott műhelymunkásait, hanem a gyárakban is helyre fog állni a normális állapot. Az intenzív építkezési kampány febr. 15-én veszi kezdetét.

Nyolcszáz ezer kelet európai zsidó áll a szó-szoros értelmében kenyér nélkül

A lengyelországi zsidók naponta ezrével veszítik el a kenyérüket. Szovjetországi zsidóságának csaknem egyharmad része minden kenyér keresési lehetőség híján él

Newyork, január 31. dr. L. Brahmsohn, az ORI világszövetség elnöke newyorki tartózkodása alkalmával interjút adott a Zsidó Távirati Ügyvédség tudósítójának a kelet európai zsidóság helyzetéről és amerikai utjának céljairól.

A kelet európai zsidóság gazdasági helyzete, mondotta Brahmsohn dr. — süllyedő és válságosabb, mint valaha. A lengyelországi zsidók nehéz időket élnek át. Ezrével veszítik el naponta existenciájuknak alapját. Az abszolút vagyontalan és kegyérkezesek nélküli álló zsidók száma meghaladja a 300 ezret. Szovjetországon ugyanakkor napról napra súlyosodik a zsidók gazdasági helyzete. Legutóbbi értesülésünk szerint az oroszországi zsidóknak csaknem egyharmadát deklaszáltak és fojtották meg minden kenyérkereset lehetőségétől. A kisebb országokban is, különösen Besarabiában, aggasztó a zsidók helyzete. Nagy erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy az összes zsidó szervezetek segítségével a kelet európai zsidóság sorsán segítsünk. Amerikai látogatásomnak legelőször az a célja, hogy az amerikai közvélemény előtt feltárjam azokat a teljesítményeket, amelyekkel az ORI az utóbbi években az oroszországi, lengyelországi és litvániai zsidóság ügyét szolgálta. Ezenkívül fontos megbeszéléseket

kell folytassak az ORI amerikai vezetőivel, különösen a deklaszált orosz zsidóknak munkásszerszámokkal való ellátása érdekében megindult kampánnyal kapcsolatban, valamint a Joint új kampányával szembeni magatartásunkat illetőleg.

Kína felvette a harcot a nemzeti szuverénitására

Sanghai, január 31. Emlékezetes még, hogy a Népszövetség szeptemberi ülészakán a kínai delegáció volt az, amely a leghevesebben követelte a fennálló szerződések revíziójának a lehetőségét, hivatkozva arra, hogy több nemzetközi szerződés intézkedései komolyan fenyegetik a békét. Ezzel a követeléssel Kína azt a törekvést fejezte ki, hogy meg akarja szüntetni a múlt század végén ráerőszakolt gynevezett „egyenlőtlen szerződések” érvényét, amelyek értelmében a kínai birodalomban élő idegenek fölött csak a saját diplomáciai képviselők itélkezhet és nem a kínai hatóságok; mi több, az idegenek és kínaiak közötti konfliktusokan még a kínaiak is idegen bíróság elé tartóztak.

A nankingi kormány még a múlt év folyamán bejelentette az érdekelt hatalmaknak, hogy jannar elsejétől kezdődően nem ismeri el az egyenlőtlen szerződéseket s visszaállítja a birodalom szuverénitását.

Most adódott az első alkalom arra, hogy a nankingi kormány érvényt szerezzen szuverén hatalmának. Hankauban egy angol tengerésztestet autójával halálragasztott egy kínait. A hankai rendőrség a nankingi kormány új rendelkezésére hivatkozva letartóztatta az angol tisztet s csak akkor helyezte szabadlábra, amikor az angol konzul irásos garanciát adott arról, hogy a tengerésztestet a kínai bíróság idézésére szonnal jelentkezni fog.

Most az egész kínai közvélemény nagy éadéklóddal várja, hogy a kínai hatóságoknak sikerüljön fog-e a kínai erősség elé állítani az angolt, avagy a nankingi kormány arra kényszerül, hogy továbbra is respektálja a külföldi állampolgárok területenkielölő jogát. Könnyen lehet, hogy súlyos diplomáciai konfliktus tör ki az esetből kifolyólag. A nagy hatalmak és Csang-Kaj Sek gyenge kormánya között.

Einst

A nyílt levél ame

Jeruzsálem, január 31. (tudósítójától.) Palamannak a nyílt levél amelyet Einstein a palesztinai arab exekúciónak írt, a „Falastin” szor levelében emelt veszélyeztetve a békhangjait íti meg.

Einstein levele ig

Igen tisztelt szerfigyelmemet arra a „Relativitás és prop” tek ez év október 1. kiadásukban. Nem azzal a ténnyel, hogy kitétel mellett bevédanak felőlem és nehezebbi azért, hogy terjéről sértő kitétel dalom, már szokásos vitatkozó népek egy esülük.

Nem akarok vissza elmúlt. Amit erről a „Manchester Guard” lembelem megmondott, amellyel az önképpen ez a cikk ad arra, hogy néhány s ról, ahogy azt én lát vonják szavaimat, adók igenis kívánják kösségával a legba fenntartását. Ha van évtizedek óta azt a seli, hogy a jövő em egy benső közösség az agresszív nacionali kell győzni, az Pales a két Palesztinában együttműködésében elvartam volna, hogy jobban méltányolja a életszükségletét, hogy akarja felépíteni neu tam volna, hogy kölmódját és utját anna ban lehetővé váljon e letelpedés.

Megvagyok győződ szeretteltjes érdeklődság Palesztina felőden labósnak javára egyedül anyag tekint rális és nemzeti von hiszem, az arab renes területen, ahol ma nyerhet a zsidó szimp kívánatosnak tartom, találganak arra, hogy teljs szabadságban és beszélni. Mert azt hi nagy sémita nép — sajátosságában .. m szolgálhat a keleti em Hatalmas jövőt szerez telen ellenségeskedés

Anton Rosen H é b e r k és talleszek

Árverési hí

Február 3-án, d. u. lagosan a következő nap zárólag, ugyanazon órában Clujon, a Calea Reg alatti ház udvari árukat telemmel késedelmes adó az irásbeli megállapodás törvény 306 szakasza ér 227 vég férfi felsőkabát e lei öszekikáltási ár mel kint adatkul el és pedig ia. A vevő köteles a vét pénzben kifizetni és ezen tékeket is sajátjából kiel Cluj, 1930. január 31. (P. H.) Dr.

Einstein professzor nyílt levelet intézett az arab néphez

A nyílt levél amely az arab executive hivatalos lapjában, a „Falastin”-ban látott napvilágot, etvárja az araboktól, hogy jobban méltányolják a zsidó Nemzeti Otthon felépítésének munkáját

Jeruzsálem, január 31. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Palesztina közvéleménye annak a nyílt levélnek hatása alatt áll, amelyet Einstein professzor intézett a palesztinai arab executive hivatalos lapjához, a „Falastin”-hoz. Einstein professzor levelében emelkedett szempontokból veszelgette a béke és együttműködés hangját üti meg.

Einstein levele így hangzik: Igen tisztelt szerkesztőség! Felhívták figyelmemet arra a cikkre, amelyet önök „Relativitás és propaganda” címen közöltek az év október 19-én megjelent angol kiadásukban. Nem akarok foglalkozni azaz a ténnyel, hogy önök sok hízelgő kitétel mellett bevették a hízelgőt is mondanak felőlem és nem is akarok nagyon neheztelni azért, hogy a zsidó népkarakterjéről sértő kitételeket használják. Fájjalom, már szokásá vált, hogy egymással vitatkozó népek egymást csúnyán lebeszéljék.

Nem akarok visszatérni arra sem, ami elmúlt. Amit erről mondanom kellett, azt a „Manchester Guardianhoz” intézett levelemben megmondottam: abban a levélben, smellyel az önök cikke foglalkozik. Am eppen ez a cikk ad alkalmat számomra arra, hogy néhány szót mondjak a jövőről, ahogy azt én látom. Önök kétségbe vonják szavaimat, amelyek szerint a zsidók igeris hívják Palesztina arab lakosságával a legbarátságosabb viszony fenntartását. Ha van valaki, aki mint én, évtizedek óta azt a meggyőződést képviseli, hogy a jövő emberiségét a nemzetek egy benső közösségére kell építeni és hogy az agresszív nacionalizmust feltétlenül le kell győzni, az Palesztina jövőjét csakis a két Palesztinában otthonos nép békés együttműködésében láthatja. Epen ezért elvártam volna, hogy a nagy arab nép jobban méltányolja a zsidóságnak azt az életszükségletét, hogy régi otthonában akarja felépíteni nemzeti otthonát. Elvártam volna, hogy kölcsönösen megtalálják módját és utját annak, hogy az országban lehetővé váljon egy nagyszabású zsidó település.

Megvagyok győződve arról is, hogy az a szeretetteljes érdeklődés, mellyel a zsidóság Palesztina felé fordul, az ország minden lakosának javára válik és pedig nem egyedül anyagi tekintetben, hanem kulturális és nemzeti vonatkozásokban is. Azt hiszem, az arab reneszánsz az egész nagy területen, ahol ma arabok laknak, csak nyerhet a zsidó szimpátiák által. Nagyon kíváncsún tartom, hogy módot és utat találjanak arra, hogy e lehetőségek fölött teljes szabadságban és nyíltsággal lehessen beszélni. Mert azt hiszem, hogy a két nagy néma nép — mindégnyik a maga sajátosságában — maradáno kincseket szolgáltathat a keleti emberiség kulturájához. Hatalmas jövőt szerezhet, amely természetlen ellenségeskedés és kölcsönös bizalmatlanság helyett nemzeti és kulturális együttműködést. Ugy látom, hogy a politikailag nem aktív embereknek épen az lenne a feladatunk, hogy együtt működ-

matlanság helyett nemzeti és kulturális együttműködést. Ugy látom, hogy a politikailag nem aktív embereknek épen az lenne a feladatunk, hogy együtt működ-

jenek a bizalom ilyen atmoszférájának megteremtésében.

Az elmúlt augusztus eseményei nemcsak azért tartom sajnálatosnak, mert ezekben az eseményekben az emberi természet legalacsonyabbjelenségeiben leplezte le önmagát, hanem azért is, mert a két német elideginitette egymástól és, mert jöideig megnehezítette az egymásra való találást, holott ennek feltétlenül meg kell történnie. Maradtam kiváló tisztelettel: Albert Einstein.

MacDonald kijelentette, hogy a leszerelés kérdésében a francia és az angol álláspont között már nincsenek lényeges ellentétek

London, január 31. A tengerészeti konferencia tegnapi plenáris ülése után az újságírók a Savoy szállóban villásreggelit adtak a főmegbízottak tiszteletére.

Macdonald az ülés után kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy a francia és angol álláspontok között sikerült annyira közel

hozni egymáshoz, hogy a két költő probléma között már csak olyan választal áll fenn, amit egy gyertyafény is átvilágíthat.

London, január 31. A tengerészeti konferencia által tegnapi kiküldött Scimson bizottság ma délután tartja első ülését.

Tardieu tegnap este hosszabb megbeszélést folytatott az új francia leszerelési javaslatról Morrow-val, az Egyesült Államok mexicói nagykövetével. A déli lapok közlése szerint az új francia javaslat nagyjában azonos a francia-angol kompromisszummal.

Március 10-én lesz Ileana hercegnő esküvője

Bucuresti-Bukarest, január 31. Hochberg gróf tegnapi királyi és Ileana hercegnő jelenlétében Hiotu udvari miniszter megbeszélte esküvőjének dátumát. Az esküvő valószínűleg március 10-én lesz Sinaiban, amely után a fiatal pár hosszabb külföldi nászutra fog menni. Az eljegyzés alkalmából a

otroceni kastélyban, ma február 1-én és 5-én díszes recepció lesz a diplomáciai kar tiszteletére.

Ileana hercegnőt pomgás ajándékok egész özönével árasztják el, Miklós herceg a cotroceni kastély mellett fekvő palotájával leptes meg a jegyespárt. Maniu miniszterelnök teg-

nap kihallgatáson jelent meg a régens tanácsnál, hogy megbeszéljék, milyen nászajándékokat nyújtson az ország a hercegnőnek, Ileana hercegnőt egyébként rengeteg virággal árasztják el, úgy hogy szobája valóságos virág-erdő.

2850 részvénytársaság működik Romániában 47 és félmilliárd alaptőkével

Százötvenezer vagon zab és kétszázötvenezer kukorica vár exportra a tavaszi kampányban

Bucuresti-Bukarest, jan. 31. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kereskedelmi és iparügyi minisztérium hetek óta készíti elő a kereskedelmi konvenciókra irányuló tárgyalásokat Németországgal, Olaszországgal, Franciaországgal, Jugoszláviával és Ausztriával. Az anyag előkészítésének érdekében a minisztérium összeköttetésbe lépett az összes kereskedelmi és iparkamarákkal, hogy véleményüket a szónyegre kerülő problémák egész komplexumáról kikérje.

Az ankét lehető legnagyobb precizitással folyt le. A Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége pontosan meg kellett állapítsa, melyek azok a román áruk, amelyek a kereskedelmi szerződések szempontjából szóba jövő országokban kedvezményes rezsimet igényelnek és egyáltalában pontos kimutatásokat kellett készítsen az illető országok vámrendszeréről,

mindazokról a nehézségekről, amelyek a román export utját állják és azokról a teendőkről, amelyeknek felépülhet az illető országgal való kereskedelmi összeköttetés.

Igy a duai országok kartellje szempontjából a szövetség jelentése megállapítja, hogy a román, jugoszláv és magyar gabona exportőrök között ma is folyó tárgyalások úgy látszik a legjobb uton haladnak. Miután már elvileg megegyezés jött létre, most az exportra kerülő gabona kontingentálásáról és a különböző piacokra való elhelyezéséről tárgyalnak.

A Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége jelentésének az a része, amely a gabonaexport problémájával foglalkozik, igen érdekes statisztikát tartalmaz az elmúlt évi gabonatermésről. Az elmúlt évben 280 ezer vagon búzát, 300 ezer vagon zabot, 600 ezer vagon kukoricát termeltünk. Minthogy eddig csak mintegy

60 ezer vagon búzát és zabot exportáltunk, így a tavaszi exportra a belső fogyasztásra szükséges mennyiség lesz a mitása után körülbelül 150 ezer vagon zab és 250 ezer vagon kukorica marad.

De a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetségének statisztikája nemcsak a gabonatermék számadatait foglalja magában, hanem pontos kimutatást közöl a petroléum-termékekről, valamint a tengeri és édesvízi hajózásról. Azon kívül néhány igen érdekes adatot találunk a romániai részvénytársaságok működéséről. 1929 december 10-én Romániában 2850 részvénytársaság működött mintegy 47 és félmilliárd lej alaptőkével. Általában a Szövetség pontosan összeállított statisztikája rendkívül megkönnyíti a kereskedelmi minisztériumnak a konvenciók megkötésére irányuló tárgyalások lebonyolítását.

Madgearu pénzügyminiszter meg akarja szervezni a takarékpénztári rendszert

A pénzügyminiszter terve szerint a Casa de Depuneri átalakulna a községi és a póstatakarékpénztárak központjává Bizottságot delegáltak a Casa de Depuneri reorganoizálására

Bucuresti-Bukarest, január 31. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Madgearu pénzügyminiszter értekezletre hívta egybe az állami gazdasági és pénzügyintézetek vezetőit. Az értekezlet célja az volt, hogy az eddig a pénzügyminisztérium mellett működő betéti pénztár (Casa de Depuneri) reorganoizálásának módjait megbeszéljék. A pénzügyminiszter kifejtette, hogy a Casa de Depuneri működésének eddigi területét ki kell szélesíteni, hogy az intézet hivatásának megfelelően. Három teendőt lát szükségesnek ebben az irányban a pénzügyminiszter. Mindenekelőtt is a kismembek megtakarított pénzeinek összegyűjtése és gyűmölcsöztetése céljából szükségesnek látja egy póstatakarékpénztári rendszer létesítését. A Casa de Depuneri átalakulna a községi és póstatakarékpénztárak központjává. Ugyanez a Casa de Depuneri égisze alatt belga mintára meg kell szervezni a megyei és községi hitelt, amelynek rendeltetése az

volna, hogy az állam belső kölcsönök révén segítse működésükben a megyéket és a községeket.

A pénzügyminiszter ismertette ezután a Casa de Depuneri múltját. Az intézetet 1880-ban létesítették azzal a rendeltetéssel, hogy a dolgozó osztályoknak kis összegek gyűmölcsöztetését tegye lehetővé. Annak idején 3000 lejben szabták meg a maximális betétet, amelyet a háboru után 30.000 ezer lejre emeltek fel. 1928-ban alig 263 millió lejt tett ki a Casa de Depuneri gyűmölcsöztetett betétek összege.

Madgearu azt a konkluziót vonja le ebből, hogy a dolgozó osztályok megtakarított pénzeinek gyűmölcsöztetésére nem volt megadva az alkalom és lehetőség annál is kevésbé, mert a Casa de Depuneri vezetésében a bürokrácia érvényesült. Miután az intézet vidéki fiókjait a pénzügyigazgatóságok képviselték, a Casa de Depuneri már eleve másodrendű szerepre

volt kárhozható. Eltelt egy félvszázad anélkül, hogy az intézet működésével és rendeltetésével valaki is komolyan foglalkozott volna.

Madgearu ezután elmondta, hogyan képzei ő el az intézet reorganoizálását. A Casa de Depuneri át fog alakulni az ország minden részében felállítandó betéti pénztárak központjává. Kétféle betét lesz névre szóló, betétkönyv alapján elhelyezett összeg és folyószámla betét. A betétek kihelyezése a következő módon fog történni: az intézet évjáradékpapirokat és kötelezvényeket fog kibocsátani, jelzőkölcsönöket, valamint áruval garantált kölcsönöket. A részletekben visszafizetendő jelzőkölcsönök terminusa maximum tíz év.

A jelenlevők hozzászólásai után bizottságot delegált a Casa de Depuneri reorganoizálására. A bizottság elnöke Corteanu közigazdász lett.

Anton Rosenzweig Cluj
פרים אונד טלויים נרמדהאנדל
Héber könyvek és talleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

Árverési hirdetés.
Február 3-án, d. u. 3 órakor és folytatódóan a következő napokon február 7-ig bejáról, ugyanazon órában, nyilvános árverés Clujon, a Calea Regie Ferdinand 19. sz. alatti ház udvari áruaktárában közbenjövetelemmel késedelmes adós kárára és veszélyére, az írásbeli megállapodás és a kereskedelmi törvény 306 szakasza értelmében el fog adni 227 vég férfi felőkbát és ruhaszövet 395,000 lejt összeköltési ár mellett. A végek egyenként adnak el és pedig kiköltési áron alul. A végő köteles a vétel árát azonnal készpénzben kifizetni és ezen felül az állami illetékeket is sajátjából kiegyenlíteni.
Cluj, 1930. január 31.
(P. H.) Dr. Alexandru Pop, notar public.

klaráció meg-
thetik ki.
azt, hogy ez
ba, akkor az
a reális arab
alapját fogja
zabab abban
Palesztinába
sok arab és
közösségben
es egy jobb
lcsönös meg-
mi Paleszti-
be Sacher a
on nyugszik.
ének érdeke
mindenkiben,
vihár sem
ötelességünk
minél gyors-
n folytassuk.
an
ne-
k el
ddig semmi
l. A gazdag
ára névtelen
n halállal fe-
sztevék, ha
ányt
eges
vasut
az összeget
elül 630 mil-
fognak még
gy nemcsak a
y elbocsátott
gyárakban is
állapot. Az
feb. uár 15-én
ll a
ül
aknem egy-
oyal kapcsolá-
ampányával
tétolog.
a
rt
m arra, hogy
szerezzen szu-
an egy angol
dragázt egy
a nankigi kor-
a letartoztatta
helyezte sza-
konzul írásos
tengerésztiszt
al jelentkezni
vélemény nagy
mai hatóságos-
róság elé álli-
ingyi kormány
is respektálja
tenkiölü jogát
plomáciai kon-
volag, a negy
enge kormány

ZSIDÓ KÖZÉLET

A dési Brith Trumpeldor műsoros estje. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség dési csoportjának ifjúsági „Brith Trumpeldor” alakulata a Vármegyeháza dísztermében február 8-án (5690 Söveg 37.) szombaton este 9 órakor kezdődő jótékony célú, zászlószenteléssel egybekötött műsoros „Chanuka”-estélyt rendez, amelynek keretében lesz az erdélyi Bétárok eskütétele is megtartva. — A műsort lapunk egyik legközelebbi számunkban fogjuk közölni.

A purimi rendezvények anyagának összeállítására a Zsidó Nemzeti Szövetség speciális ügyosztálya február másodikán, vasárnap délután 3 órakor a Szövetség helyiségében megbeszélést tart, amelyre ezután hívja meg a következő elvtársakat: Dr. Darvas Simon, Fischer Ernő (rev. unio), Dr. Hamburg József (WIZO), dr. Hamburg József (Hitschdat), Kaszner Rezső és Katz László (Barisszia), Kertész Mártonné (WIZO), Klein Eljahu (Mizrahi), Leichtann Andor (Bura), Löwy Leopold (Ceiré Mizrahi), Simon György (sómér), Szabó Imre (Uj Kelet), Weinberger Nándor (klal). A meghívottak pontos megjelenését kéri az ügyosztály.

Az erdélyi Brith Trumpeldorok első konferenciája. Az erdélyi Brith Trumpeldorok ez év február hó 9-én, vasárnap reggel 9 órakor fogják megtartani Désen a zsidó iskolában első évi konferenciájukat. A megjelenés a következőknek kötelező: a) Minden Bétár vezetőnek tizedes és főfelé, b) minden Bétár szakaszából 2—2 választott delegátusnak és c) minden erdélyi Revizionista Unióbeli Vezérő Bizottsági tagnak. A napirend a következő: 1. Üdvözlések. 2. Szervezeti referátumot tart Feuerstein Kálmán, Dész. 3. Pénzügyi referátumot tart Dr. Ábrahám Józsefné, Petrozsény. 4. Sétó referátumot tart Fischer Ernő, Kolozsvár. 5. Cionistamunka referátumot tart Dr. Fried Andor, Böhlen. 6. Kulturális referátumot tart Schwarzmann Sándor, Temesvár. 7. Hcsbarsa és chaluciot referátumot tart Dr. Sternberg Aladár, Sighet. 8. Sport és torna referátumot tart Grünfeld Dezső, Petrozsény. 9. Táborozási referátumot tart Székely Sándor, Baszterce. A delegátusok és vendégek tisztelőre este félhatkor a Románia nagyszínházban teát adnak a Bétár Nagyszabványai: dr. Ágai Andorné és dr. Weinberger Manóné urnók. A tea Giszkalai János tart beszédet. Felkérjük a megjelenőket, hogy lehetőleg nagy érdeklődéssel, hogy együtt a február 8-ai, szombat esti (9 45 kor kezdődő) zászlószenteléssel egybekötött műsorban bálon is részt vegyenek. Aki lakás, vagy elutazására tekintettel, az jelentse be írásban Fürt Bőskehez, Dész, Str. Regele Ferdinand 82. szám.

G. H. Wells: A világtörténet alapvonalai, G. H. Wells: A művészetek fejlődése — mindössze 420 lejjert

A tudományos iradalom terén páratlan az hatalmas siker, amit néhány év alatt Wells történetkönyvei befutottak. Ma már több mint tíz millió példányban forognak közkeletűen néhány tucat különböző nyelven. A siker oka az, hogy a történet alapos ismerete társult az író mesteri tollával és így jött létre ez a világosságban modern, alapos, széleskörű, tudományos de pillanatnyilag sem száraz és szalmaszál, Miadössze egy akadálya volt a magyar nyelvű kiadások legszélesebb körben való elterjedésének és pedig a könyvek magas ára. Hiszen a két mű eredeti ára 2430 volt és az időközben kissé lecsökkentett árak sem tették lehetővé hogy a két könyv a nagyszámú érdeklődő birtokába jusson. Ezen okok miatt a most megjelenő új kiadás: Wells két hatalmas művét az eredeti nagy formátumban 400 oldalon tele illusztrációkkal, 420 lejjert árajár az azok, akik már most előjegyztetik szűkebb körben jelenik meg. Előjegyzéseket legkésőbb február 10-ig fogadjunk el. Az előjegyzéssel megrendelt 140 lej, március elsején ismét 140 lej, míg a további 140 lej a megjelenéskor fizetendő. A jó könyvek, Wellenek, történelemnek barátai bizonyára örömmel fogadják meg ezt a soha többé vissza nem forduló alkalmat.

Paleologue naplója (A cár országa nagy háborúban: 3 kötet 888 oldal, 132 lej az Uj Kelet könyvostályában.

A szovjet szakszervezetei pénzalapot létesítenek a gyarmatok forradalmosítására

Moszkva, január 31. A szovjetszervezetek központi tanácsa tegnap ülésén elhatározta, hogy meggyorsítja a világforradalom előkészítést munkáit. A tanács kimondta, hogy erőlyes offenzívát indít az eddigi rend ellen, mert itt az ideje, hogy a halogató, lassu

munkának véget vessenek. A tanács pénzalapot létesít, melyből a világsajtó egyes orgánumait fogják pénzelni és megnyerni a kommunista előknek. Első sorban Ausztráliát, Indiát, Kubát és Délafrikát akarják forradalmosítani.

A kínai inség borzalmai

Négymillió ember küzdelme az éhhalállal

Páris, január 31. A messzi Kína mérhetetlen területéről időnként minden érzékes szívvel megremegető hírek érkeznek éhínségről, emberek pusztulásáról, százezrek haláláról. A közelmultban is bekopogtattak már ezek a szinte hihetetlenül hangzó hírek, amelyekben a kínai viszonyokat nem ismerő ember épen szörnyűségüknél fogva meglehetősen adag valószínűtlenséget Zhajlandó sejtteni. Pedig a valóság ez: Két millió ember már éhenhalt Kína Senszi tartományában és a vele szomszédos kerületekben és másik két millió emberre éhhalál vár, ha gyors segítséget nem kap. A „China International Famine Relief Commission” egyik kiküldött biztos a ijesztő részleteket mond el jelentésében a kínai helyzetről:

— A Sensziben, a Wei-folyó völgyében a katasztrófális helyzet — mondja a jelentés — annak a következménye, hogy egyáltalában nincs semmi vetőbúza és hogy teljességgel lehetetlen az enyhítés, mert nincsen az egész vidéken semmiféle szállító alkalmatlanság. Az állatokat, amelyeket a szállító szekerekbe fogtak, megették, a szekereket pedig tüzelőnek használták föl. Súlyosbítja a helyzetet az, hogy az idén rendkívül hideg a tél. A kiéhezett, rongyos nép nem tudott tüzelőt szerezni, hogy a rendes téli temperaturánál harminc fokkal hidegebb télben tüzet rakhasson és fölmelegedjék. Az éhínséges terület sok helyén a tonna szén 118 dollárba, faszén 190 dollárba kerül. Az élelmiszer tízszer drágább, mint rendes körülmények közt.

A biztos tíz faluban csak egyetlenegy szobát talált, amelynek volt még teteje. a többinek a tetejét elfűtötték. Egy faluba, amelyben nyolcszáz ember lakik és amelyben már három hónap óta nem ették semmi gabonaműt, a biztos kenyeret vitt, aminek megpillantására a szerencsétlen kiéhezett emberek valósággal éhes farkasokká váltak és a katonáknak korbacsal kellett őket féken tartaniok, hogy a kenyér rendes szétosztása lehetővé váljék. A mult évi őszi aratás eredménye alig volt tizenöt százaléka a rendes termésnek. Az inséget jelentékenyen növelte az e vidéken összevont katonaság ellátásának terhe és a polgárháború. Junius hónapig föltétlenül meghal még kétmillió ember.

Ha a gabonaszállítás az inséges területre lehetővé válik a mostani viszonyok közt, akkor a szállítás tízszer annyiba kerülne, mint a gabona bevásárlása.

— Ez a helyzet az egyébként virágzó Senszi tartományban. Lehetséges, hogy a még messzibb nyugatra levő Kanszuban, ahová a biztos mindenféle szállítóeszköz teljes hiánya miatt nem tudott eljutni, még ennél is nagyobb az inség.

És ennek a kétségbeeső állapotnak

az okozója a sok forradalom, az állandó polgárháború.

Már az 1912. évi forradalom idején csaknem teljesen megszakadt a forgalom Honan és Szeszi közt. Azok a katonatömegek, amelyek egyszer erre, máskor amarra meneteltek, mint a sáskajárás, mindent elpusztítottak. Ami fanemü volt, kerítés, ágy, ajtó, ajtófélfá, eltűnt. Tungkuantól keletre erős rablóbandák garázdálkodtak és megsarcolták a parasztokat és a városokat. Tungkuan tulsó oldalán lévő szorostól kezdve az egész Senszi tartomány egy titkos társaság, a kolachui kezében volt, akiket a forradalom segített hatalomra.

A tartomány főparancsnoka, aki „a csapatok és a lovak vezértáboragya Sensziben” hangzatos címmel ruházta föl magát, valaha a császári hadseregben trombitás volt és azon a Bertalan-éjszakán, amelyen a mandzuk Sziamban a forradalom kitörésekor elpusztultak, azzal mutatta meg nagy harci buzgalmat, hogy hetvenhat mandzsu áldozatnak leharapta a fülcimpáját.

— A Wei folyó völgye általában termékeny, virágzó vidék. Gabonatermésből él és újabb ismét a tilos ópiumkultúrából. Elegendő termés esetén a maga népességének elegendő élelmiszert tud produkálni, ha azonban a termés nem üt be, akkor Kína középső tartományaiból kell segítséget kapnia. Mivel a Sárga folyó legnagyobb része nem hajózható, vonat meg nincs arrafelé, csak lóval és kordéban az ország-úton lehet szállítani, ami természetesen nagyon megrádjítja a szállítást. A lovakat azonban, a főntebb ismertett jelentés szerint már régen megették, a kordékból tüzelőt készítettek, úgyhogy az éhínséges terület csaknem teljesen el van vágva Kínának messzibbre keletre levő részeitől.

— Az egész inséges területen husz millió ember lakik. Ezek közül kétmillió már meghalt, további kétmillió kínait fenyeget az éhhalál.

Leírni is kin, olvasni is szörnyű, pedig hát mi az a rettenetes valósághoz képest, amikor milliók elgyöngült testébe belevágja éles karmait az éhhalál. Azelőtt sokkal kevesebb áldozatot kívánó elemi csapás vagy szerencsétlenség esetén is megmozdult a világ és közelről-távolról nemzetközi szervezettel megkezdődött a segítség. Ma várat magára, és ha egyáltalán megérkezik, későn érkezik. Talán nem is a rokonérzés meglazulása okozza ezt a nembánomságot, mint inkább a tengernyi baj, amely — köszönhetjük az ugynevezett békekötésnek — az egyémeke, a nemzetekre, az országokra rászakadt.

Négymillió ember hal éhen, négytízmillió ember, aki éppen úgy érez minden fájdalmat, mint mi, aki szenved és remél, gyötrődik és bizik, de hasztalanul várja a segítő kezét.

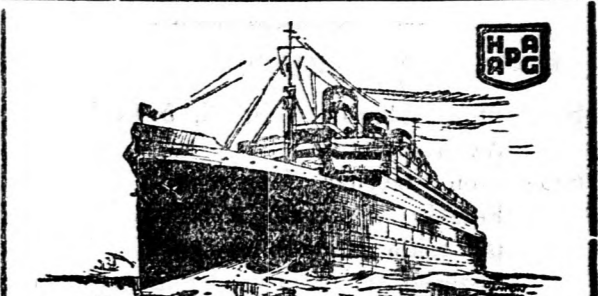
Rádió műsor

Idő: Középeurópai Szombat, február 1.

A mai nap kiemelkedő műsorszámai Bukarest Stuttgart Milano Torino. Operaközv. Bukarest. 16. Könnyű zene, 16.15 : Konferálás, 16.30 Román zene, 17. időjárás-

jelentés, 17.05 Szórakoztató zene, 9.45 : Operaközv.

Budapest. 9.15 A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.05 Hangve seny. 1 Mozart: a-moll szonáta, 2 Grieg: a) Lotzter Frühlich b) Mit einer Primula voris e) Eros. 3. Brahms: Scherzo. 4. Halevy: A zsidónő — Elezár áriája. 5. Balakisev: L'alonette, 6. Puccini: Tosca — levélária. 7. Mussogorszky: a) Capriccio; b) Copak, 4.00 ifj. Hegedűs Sándor novellái: Olasz ég alól. 1. Aranykönyv; 2. A hit, 5:10 A szociális Missziótársulat előadássorozata: Farkas Edit alapító

A legnagyobb német hajózási társaság, melynek 180 saját hajói kizárólag Hamburgból indulnak az egész világra.

A Hamburg-Amerika Linie kitűnő és legjobban szervezett szolgálattal

CANADÁBA (Montreal és Winnipeg)

Északamerikába Középamerikába Cuba-Mexicoba Délamerikába és a többi földrészbe.

Felvilágosítások és ismertetőik díjmentesen kaphatók:

Hamburg—Amerika Linie S. A. R. L. H. Lazarovitz vezérigazgató

Cluj, Strada Regele Ferdinand 69. Timişoara I. Strada Mercy 2. Bucureşti, Calea Griviţei 183.

főnök, Missziós tizenetek. 6.00 Rados Book Hilda énekszámai schrammelzene kísérettel. 6.30 Mít üzen a rádió. 7.15 Sikabonyi Antal előadása: Rákosi Jenő halálának évfordulója alkalmából: Hirlapiródlalmunk és Rákosi Jenő. 7.45 Az aranyember. Irta: Jókai Mór. Utána körülbelül 9.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának zenéje a Hungaria nagyszállóból.

Bécs Graz. 18.15 Olasz és német népdalok. Dvorzsák két dala. 19.10 Kamarazene. Brahms, Beethoven szonáták.

Berlin. 22.15 Operabál helyszíni közv Hamburg. 19 oderettségvelegok.

Königsberg. 20.15 Strauss János, Strauss Oszkar, Stolz Róbert operettjeiből.

Lipcse. 19.30 Hangverseny. 22.15 közv. Berlinből.

München. 19.05 Citerazene. 19.35 : Zeneszerzői est.

Strttgart. 19.30 Rossini: Szevillai borbély c. operája. 21.30 Citera és gitárjáték.

Barcelona. 20 Gramafon.

Belgrad Zágráb. 20 Dalest.

Prága Brünn. 19 Fuzoszene.

Kassa Ostrava. A prágai és a pozsonyi műsört közv.

Pozsony. 19.05: Könnyű zene.

Daventry. 19 Szakszafon szóló, 19.45 Diákdalok.

London. 19.45 Cselloszenáták. 22.35 Operarészletek.

Lyon. 21.30: Offenbach zenéje dalokkal.

Milanó Torinó. 20.30 Opera a Milanói Scalából.

Róma. 21.02 Ének és vonoskari verseny. De Vito hegedűművész közreműködésével.

Nápoly. 21.02 San Carló színház előadása.

Varsó, Kattovicz, Vilna, Krakkó. 20.30 Könnyű zene.

Poznan. 22.15 A poznanai diákbál helyszíni közv.

Toulouse. 20.30 Dalok. 22: Szóló és karének.

Stockholm. 19.45 Szórakoztató zene.

Zürich. 20 Vidám est.

Oslo. 20 Rádiózenekar. 22 05 Bergendahl Erling: A magyarok országából felolvasás. 22.35 Gramafontánczene.

Vasárnap, február 2

Budapest. 9. Ujsághírek. Kosmetika. 10 Istentisztelet, 12.25 Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána az Operaház zenekarának hangversenye. Mozart, Franck, Beethoven művei. 3.30 A Földművelésügyi miniszterium előadása. 4. Rádió Szabad Egyetem. 5.30 Hangverseny közv. Békéscsábáról. 7.20 Sporteredmények, 7.25 Nagy Izabella és Cselényi József magyar nótáestje. 8.50 A drezdai vonosnégyes hangversenye. Schabert, Dohnányi vonosnégyes. 9.50 Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd a Fejes szalonzenekar és Ostende jazz.

Hirdessen az Uj Keletben

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:
 Szombaton február 1-én 3, 5 és 7 órakor
 Az Apák büne.
 Szombaton február 1-én este 9 1/2 órakor
 Feleség és szerető A bukaresti „Ignita” zsidó színtársulat vendégjátéka. A főszerepben Amerika leghíresebb primadonnájával, Dora Weissmannal. Rendes helyárak. Sorozatszám 195
 Vasárnap február 2-án d. u. 2 1/2 órakor
 Nótás kapitány Nagyon olcsó mozihely-
 árakkal Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lei. Sorozatszám 197.
 Vasárnap február 2-án félhatórákor és fél-
 nyolcórakor: Apák büne. Emil Jannings
 monumentális filmalkotása
 Vasárnap február 2-án este féltíz órakor
 A fegyencső. A bukaresti „Ignita”
 zsidó színtársulat vendégjátéka, a fősze-
 repben: Dóra Weissmann, Rendes hely-
 árak. Sorozatszám 198.
 Hétfőn február 3-án este 9 órakor: Utolsó
 tánc, a bukaresti „Ignita” zsidó szin-
 tarsulat vendégjátéka, a főszerepben:
 Dóra Weissmann. Rendes helyárak.
 Sorozatszám 199.
 Kedden, február 4-én este 9 órakor: Anyai
 áldozat. A bukaresti „Ignita” zsidó
 színtársulat bucsufellépte. Főszerepben:
 Dóra Weissmann. Sorozatszám 200

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szombaton február 1-én 3, 5f 7, orakor
 Apák büne
 Vasárnap február 2-án 5 s/4 és félnyolcór-
 akor: Apák büne.
 Vasárnap, február 2-án d. e. 10 1/2 órakor
 matiné 20, 15 és 10 leies helyárakkal:
 Salto mortale. Izzalmas cirkuszdráma 8
 felvonásban. Főszereplők: Carmen Car-
 telieri, Verebes Ernő, Werner Pittschau,
 Előadás kezdete kivételesen 10 1/2 órakor.

DOMSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombat fél 5, 7, 1/2 10-kor: A hold asszonya.
 Frits Lang páratlan rendezésében. Fő-
 szereplők: Gerda Maurus, Willy Fritsch.
 Az UFA filmgyár legnagyobb produk-
 ciója.
 Vasárnap fél 3-tól: A hold asszonya.

SELECT-MOZGÓ:

Szombat: Az asszony és a bábu. Szenzáció-
 premier, Pierre Louys hasonlevű világ-
 hírtű regénye nyomán. Főszerepben a
 szép Conchita Montenegro, 17 éven
 aluliának tilos a bemenet!
 Vasárnap: Az asszony és a bábu. Utóljára.

URANIA-MOZGÓ:

Szombat: Álarcos lovag. Izzalmas cow-boys
 film. Don Douglas cow-boy király leg-
 izgalmasabb kalandjaival.
 Vasárnap: Álarcos lovag. Utóljára.

Zsidótárgy regények, elbeszélések

(Uj sorozat I.)

Maurois: D'sraeli (272 lej h.)	136
Komor András: Fischmann et Co.	190
Benoit: A táncosnő	136
Dr. Patai: Zsidó költők antológiája (két kötetben)	408
Schalom Asch: Fiatalok	40
Dr. Flesch Armin: A zsidó	102
Ujvári: Tulsó parton	80
Heine: Sabbat hercegő (diszkiad.)	60
Magyar Zsidó Könyvtár gyűjteménye diszkótésben. Tartalmazza: Perc, Révész Béla, Dr. Patai (Személynyek az új héber költészetből), Sárányi, Dr. Blau, Felek, Hajdu Miklós, Dr. Bernstein könyvecskéit)	240
Kis József: Legendák a nagyapámról	40
Herzl Tivadar: Ösujhon	140
Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül	136
Hatvany Lajos: Urak és embe- rek I—II (442 lej h.)	237
Dosztojevszkij: Zsidókérdés	7
Sass Irén: Énekek Éneke	102
Biró Lajos: Bazini zsidók	66

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályaiban.

Közgazdaság

A pénzügyminiszter mindenképpen keresztül viszi a kamat leszállítása érdekében kezdett akcióját

A kormány szilárdan el van határozva a Mezőgazdasági Hitelintézet felállítására

Bucaresti-Bukarest január 31. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap este a pénzügyminisztériumban újabb értekezlet volt Madgearu pénzügyminiszter és Oscar Kauffmann, a Banca de Credit Roman vezérigazgatója között. Az értekezlet tárgyát a létesítendő jelzálog hitelintézet felállításával kapcsolatos intézkedések képezték. A megbeszélés után Madgearu pénzügyminiszter kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy a kormány szilárdan el van határozva a pénzügyintézet felállítására és az akció, amelyet a kormány a horribilis kamatok leszállítása érdekében indított, minden körülmények között keresztül fogja vinni.

Pénzügyi körökből származó információk szerint a nagybankok és pénzügyintézetek vezetői csak minimális eredményeket

vértak a felállítandó jelzálog hitelintézet-től. Vezető pénzügyi körök véleménye szerint a magas kamatok az általános gazdasági és pénzügyi viszonyok idézték elő és amíg ezek a viszonyok nem változnak meg, addig nem lehet szó a magas kamatok elleni eredményes küzdelemre. Informátorunk kijelentette, hogy az adott eszközök nem elegendők arra, hogy az ország hitelszükségletét olcsó kölcsönökkel kielégítsék és a válság kényeszeritani fogja az embereket, hogy továbbra is olyan kis bankokhoz forduljanak, amelyeknek egész tüzei berendezése a kölcsönöknek szedtet nagy kamatdíferenciára van beállítva. A romániai magánhitel válságán csakis a külföldi tőke erőteljesebb támogatása segíthet.

Nemzetközi kongresszuson szabályozzák a hitelforgalom biztonságát

Május végén tartják meg Bécsben a kongresszust

Bécs, január 31. A volt osztrák-magyar monarchia hitellezőinek érdekeit lelkiismeretesen képviselő bécsi Kreditorenverein ez évben tünnepl meg fennállásának hatvanadik évfordulóját. Ebből az alkalmából az egyesület vezetősége nemzetközi kongresszusra hívta össze az összes európai államok hitellezői védegyiteit. Ezt a nagyszabású kongresszust, amelyen Románia hitelvédelmi szervezetei is részt fognak venni, május hó végén tartják meg. A kongresszuson újból fogják szabályozni az általános hitelforgalom biztonságát.

A Kreditorenverein elnöksége bécsi tudósítónak az alábbiakat mondotta el a nemzetközi hitellezőre vonatkozó nagyfontosságú kongresszusról:

— A jelenlegi tökésekény időben fokozott jelentősége van az általános hitelforgalom biztonságának emelésére irányuló törekvéseknek. Közelebb kell hozni egymáshoz a különböző államokban működő hitelvédelmi intézményeket, hogy ezek állandó összeköttetésben meradjanak egymással. Ezt a célt fogja szolgálni a májusi nemzetközi kongresszus, amelyre meghívtuk nemcsak a külföldi hitelvédő intézményeket — közöttük természetesen a romániaiakat is, hanem az összes európai kormányokat is, mivel a hitel biztonságának emelése nemcsak magángazdasági, de nemzetközi állami érdek is.

A nemzetközi hitelvédelmi konferencián az általános hitelforgalom új alapjait fogják lefektetni s lehetőleg végét akarják vetni annak, hogy rosszhiszemű adósok a hitelezők anyagi érdekeit megkárosítsák.

Kolozsvári állatvásárok egyévi forgalma. Kolozsvár állategyeségű hivatala most kezítette el múltévi jelentését. Eszerint a kolozsvári állatvásárokon a múlt év folyamán 1012 ló, 12526 szarvasmarha, 4458 disznó, 2474 juh és borbécs csaráltak gazdát. E mennyiségből a külföldre mindössze 18 ökröt, 296 bikát, 8 tehenet és 21 bivalyt szállítottak, úgy hogy a kolozsvári állatvásár külföldi forgalmának egyáltalán nincs semmi jelentősége. Kolozsvárról az ország belsejébe a múlt év folyamán 1273 szarvasmarhát, 938 borjút, 795 bivalytehenet és 389 malacot szállítottak.

Közvetlen tehervonatokat állítanak be Bukarest és Nagyvárad között. Bukarestből jelentik: Az áruszállítás meggyorsítása és megkönnyítése érdekében a CFR vezérigazgatósága elhatározta, hogy Bukarest, illetőleg Chitila és Nagyvárad között közvetlen tehervonatokat fog beállítani február, illetőleg május elsejétől

kezdve. A vonatok a következőképpen fognak közlekedni: Chitila és Nagyvárad között két vonatpár, Chitila—Tövis, Chitila—Brassó és Ploesti—Tövis között egy-egy vonatpár. Az új vonatpárok célja az, hogy elsősorban a tavolabbi rendeltetési áruk gyors leszállítását tegye lehetővé és ezek az áruk ne késedelmeskedjenek a közbeeső állomásokon a tolatások miatt. Az állatszállító vagonokat, valamint a törekény árutak ugyancsak ezeken a vonatokon fogják szállítani. A CFR vezérigazgatósága szigorú utasításokat adott az állomásfőnököknek az új vonatok rendszer közlekedése érdekében és megtiltotta, hogy ezeket a vonatokat bármely okból is késleltessék.

Módosítják a magánvasutak concessziót. Bukarestből jelentik: A közlekedési minisztériumhoz számos panasz érkezett be az elmúlt hónapokban a bérbeadott magánvasutak működése ellen. A CFR vezérigazgatósága a concesszió eddigi feltételeinek módosításán dolgozik és szigorú megszorításokat akar életbeléptetni az újonnan kötendő szerződésekben a kötelezettségeiket nem teljesítő magántársaságokkal szemben.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közleménye. Mi, a cluj-i kereskedelmi és iparkamara elnöke, tekintettel az 1929 év április hó 20-án kelt magyar Királyi Rendelettel jóváhagyott a kereskedelmi és iparkamaráról szóló törvényt módosító törvény végrehajtási utasításának 11 szakasza rendelkezéseire tekintettel tudomására hozzuk a Kamara kerületében (Cluj, Salaj, Turda, Someş, Bistrita) tényleges lakással bíró összes kereskedőknek és iparosoknak, hogy a választói névjegyzékek, amelyek alapján az 1929. évi választások megejtettek, közszemlére vannak kitéve a cluj-i Kereskedelmi és Iparkamara helyiségében (Calea Victoriei 51 sz. I. em. 8 ajtó) 1930 évi február 1-től kezdődőleg három hónapon át, megtekinthetők hétköznapokon d. e. 9—12 óra között. A névjegyzékek az évi szakosos pólások eszközése céljából vannak kifüggesztve és a felvételt kérhetik mindazok, akik azokban nincsenek felvéve. Azok, akiknek megiszunt a kamarai tagsági jogosultságuk, töröltetni fognak.

Azok, akik a felvételt kéri, a következő adatokat kell, hogy bejelenték: foglalkozás, székhely, valamint igazolandó az 1929 évben fizetett kereskedelmi és ipari adó összege. Cluj, 1930 január 29, Ing. I. F. Negrutiu s. k. elnök, Nicolae Căciulă s. k. főtitkár.

Ausztria újabb behozatali megszorításokat eszközöl. Bécsből jelentik: Az osztrák parlament törvényt szavazott meg, amelynek értelmében a jövőben lovakat, vajzát és tejtermékeket csak speciális permissek alapján lehet Ausztriába importálni. Az osztrák kereskedelmi minisztérium ezzel egyidejűleg újabb megszorításokat eszközölt az állatbehozatal terén és kontingálta az egyes államokból importálható állatok mennyiségét. A megszorító intézkedéseket romániai exportörök között nagy nyugtalanságot váltottak ki.

Az exportörök kérik fogják a kormányt, hogy a kereskedelmi szerződésekkal kapcsolatos tárgyalásoknál védje meg az osztrák kormányt a román exportörök érdekeit.

Franciaországgal is folynak a kereskedelmi tárgyalások. Bukarestből jelentik: Paux bukaresti francia követ ma délelőtt felkereste Madgearu pénzügyminisztert, ahivel hosszabb megbeszélést folytatott a francia román kereskedelmi szerződés megkötésével kapcsolatban.

Charles Rist érdeklődik a kamatok leszállítása iránt. Bukarestből jelentik: Madgearu pénzügyminiszter ma délelőtt megbeszélést folytatott Charles Risttel, Románia pénzügyi ellenőrével. A megbeszélés jelen volt Roger Auboin, Rist titkára is. A megbeszélés tárgyát a kormány a kamatok leszállítása érdekében megindított akciója képezte. Rist érdeklődött a kormány tervéről iránt és leszögezte azokkal kapcsolatosan a stabilizációs kölcsönt folyósító pénzcsoportok állapóját.

Apróhirdetések

ארטה' כשר של פסח
 Értetem a n. é. közönséget, hogy módomban van a **husvéti zsír- és libabőr szükségletét** az elképzeltet **legolcsóbb** árban szállítani. Saját érdeke, hogy **zsír-szükségletét** már most fedezze. **Viszont-eladók**nak és **vendéglősöknek** nagy árkedvezmény. **Friedmann Samuel Oradea, Cuza Voda 6. szám.**

UTAZÓK! Berkovicsné
 vendéglője megnagyobbítva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
 Zöldfa-utca.
 Mérsékelt árak. Kitéző házikonyha.

BARNA lány szórakozás céljából levelezne intelligens zsidó fiúval. Leveleket „O 913” jelíggel a kiadóhivataltá kérek 2824

RARTARTERÜLET bekerítve, az állomás mellett, iparvágány, iroda és telepházszállattal kiadó. Ajánlatok „Elsőrangú” jelíggel. 2822

KÖNYVVEZETÉSEN jártas fiatalabb tisztviselő felvétetik. Ajánlatok „Füzem” jelíggel.

Szönyegszöveshez

legjobb, legszebb perzsafonalak, felvetőfonalak, szönyegminták legjobban beszerezhetők:
„SULTANA” szönyegszöveszem fonaloszátyánál, Targu-Mures, Piata Regele Ferdinand 7. [Főtér] Szétküldés utánvéttel.

Uj tüzfibeszerzési forrás!

Száraz, prima minőségű **vágott füzifa** 100 kgr.-ként 95 leiért megrendelhető:
Transilvania dep. lemne și material de construcții cégénél
 Str. Memorandului 4.
 Telefon 111.
 Uj tüzfibeszerzési forrás!

1930. Február Vasárnap
 5690 év Seba

Az Uj Kelet az egyetemes zsidóság napilapja.
 Céljait a szűkebb zsidó közösségek megismerésére szolgálja.
 Kérlek, hogy a legújabb számok megvásárlásához fordulj a szerkesztőséghez.

Egy tragédia

Most, hogy Kolozsvár legszimpatikusabb újságkülönbség nélkül a ravatalon fekszik, megkérjük a rászámítottakat, mely az utóbbi években a közönségben a legkevésbé ismert és anyagi egyszertűségeket nem lehet elvárni. Lőrinczi, aki érzékenyebb, sokkal előkelőbb lelkületű, mint elviselhetné a megaláztatást és a pletykákat, melyeket a rászámítottak, melyet felelőtlenül emberek alakítanak. Az ő tragikus példája az egész kolozsvári közönség előtt van, mely mellett nem lehet komor megjegyzést tenni az emberi természet meggyűlöletéről, melyet a rászámítottak, melyet felelőtlenül emberek alakítanak. Az ő tragikus példája az egész kolozsvári közönség előtt van, mely mellett nem lehet komor megjegyzést tenni az emberi természet meggyűlöletéről, melyet a rászámítottak, melyet felelőtlenül emberek alakítanak. Az ő tragikus példája az egész kolozsvári közönség előtt van, mely mellett nem lehet komor megjegyzést tenni az emberi természet meggyűlöletéről, melyet a rászámítottak, melyet felelőtlenül emberek alakítanak.